

Engel
vuosikertomus
2000

Sisällys

1	Engel lyhyesti
2	Toimitusjohtajan katsaus
4	Engel ja palvelumarkkinat
7	Engelin toiminta
17	Tilinpäätös
17	Hallituksen toimintakertomus
19	Konsernin tuloslaskelma
20	Konsernin tase
21	Konsernin rahoituslaskelma
22	Emoyhtiön tuloslaskelma
23	Emoyhtiön tase
24	Emoyhtiön rahoituslaskelma
25	Tilinpäätöksen liitetiedot
31	Konsernin tunnusluvut ja tunnuslukujen laskentakaavat
32	Osakkeet ja osakkeenomistajat
32	Tilintarkastuskertomus
33	Ympäristökatsaus
36	Henkilöstötilinpäätös
44	Hallinto ja corporate governance
48	Yhteystiedot

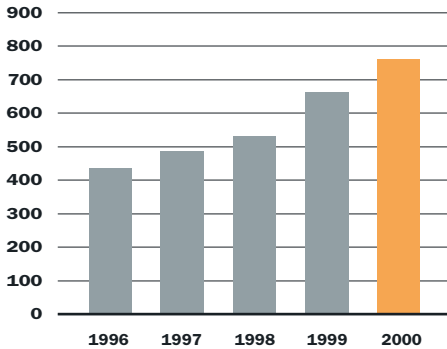

Engelin vuosikertomuksen 2000 kuvitukseen valittu Rafaelin enkeli symboloi Engelin toimintaa palvelualan asiantuntijana. Enkeli kuvaa Engeliä yhtiön asiakkaiden hyvinvoinnista huolehtivana palvelijana ja matkakumppanina.

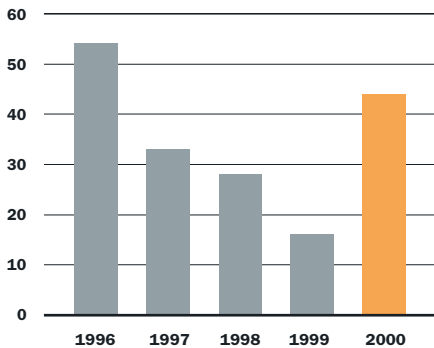
ENGEL LYHYESTI

Engel on asiantuntijayritys, joka tukee asiakkaan liiketoimintaa tarjoamalla laadukkaita ja kustannustehokkaita, kiinteistön koko elinkaaren kattavia palveluja. Engel huolehtii myös asiakkaidensa turvallisuudesta ja hyvinvoinnista sekä heidän ympäristönsä viihtyvyydestä.

LIKEVAIHTO, MMK

LIKEVOITTO, MMK

Kuva: Pekka Virtanen

TUNNUSLUVUT

	2000	1999	Muutos, %
Liikevaihto, Mmk	762	662	15,1
Liikevoitto, Mmk	44	16	175
osuus liikevaihdosta, %	5,8	2,4	
Voitto ennen veroja, Mmk	46	19	169
osuus liikevaihdosta, %	6	3	
Tilikauden voitto, Mmk	32	13	146
osuus liikevaihdosta, %	4,2	2	
Omavaraisuusaste, %	47,6	46,0	

Toimitusjohtajan katsaus

Kuva: Olli Häkämies

Engel-Yhtymä aloitti toimintansa vuonna 1995 Suomen valtion ulkoistaessa omien kiinteistöjensä siivouksen, kiinteistöhuollon ja rakennuttamisen. Tavoitteena oli kehittää yhtiöstä palveluyritys markkinatalouden ehdoilla. Kuuden vuoden aikana Engel on suunnannut liiketoimintaansa määrätietoisesti julkiselta alalta yksityiselle.

Ilkka Rantasalo

Engel on toimintansa alusta kaksinkertaistanut liikevaihtonsa 762 miljoonaan markkaan ja siirtänyt asiakaskuntansa painopisteen yksityiselle alalle, joka tuo Engelille jo yli 60 prosenttia yhtiön myynnistä. Saavutusta voidaan pitää varsin tyydyttävänä.

Vuonna 2000 Engel-Yhtymän kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi merkittävästi. Siivouspalvelujen osuus liikevaihdosta on edelleen yli puolet ja kiinteistöpalvelujen osuus reilu neljäsosa; turva-, rakennuttamis- ja hoivapalvelut tuovat loput. Vuoden 2000 tuloskehitys oli myönteinen. Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja kasvoi yli kaksinkertaiseksi vuodesta 1999. Tulosparrannukseen päästiin pääosin palkkausjärjestelmän uudistamisen, sisäisen tehokkuuden ja ilmiin parantumisen ansiosta. Engelin henkilöstö on osallistunut viime vuosina aiempaa enemmän yhtiön tulevaisuuden suunnitteluun, mikä on selkeästi vaikuttanut sitoutumiseen ja motivaatioon ja siten koko yhtiön tulokseen.

Engel on erinomainen esimerkki siitä, miten julkisen sektorin organisaatiot voivat muuntua ja menestyä vapailla markkinoilla. Engelin asiakaspalvelu ja osaaminen ovat kehittyneet myönteisesti kovassa kilpailussa. Entiset valtion virkamiehet ja -naiset ovat osoittautuneet ammattitaitoisiksi työntekijöiksi ja jäməköiksi johtajiksi. Menestys on saavutettu kovan työn, vahvan yhteishengen ja ennen kaikkea korkean ammattitaidon ansiosta. Palvelualalla oman ammatin ja yrityksen arvostaminen antaa hyvän lähtökohdan palvelun onnistumiselle. Engelin onnistuminen markkinoilla yhdessä yhtiön taloudellisen kehityksen kanssa ovat luoneet tukevan perustan tulevalle kasvulle ja kehitykselle sekä omistuspohjan laajentamiselle lähivuosina.

Engelin tavoitteena on kehittyä alansa halutuimmaksi ja kannattavimmaksi yritykseksi sekä edelläkävijäksi palvelujen tuottajana ja työnantajana. Engelin visio kuvastaa asiakkaiden ja henkilöstön arvostamista. Palvelualalla ne yritykset kasvavat kannattavasti, jotka ylittävät asiakkaiden odotukset. Samat yritykset saavat myös parhaat työntekijät. Edelläkävijäisyys tarkoittaa innovaatioiden ja kehitystoiminnan lisäksi riskinottoa ja jatkuvaa oppimista virheistä.

Asiakaskuuntelu ja kumppanuusajattelu ovat antaneet meille virikkeitä toimintamme kehittämiseksi tulevaisuudessa. Jatkamme toimintamme kehittämistä asiakaslähtöisemmäksi ja muutamme toimintatapojamme myös saamamme asiakaspalautteen mukaisesti. Tavoitteenamme on tarjota yhtenäisiä ja tasalaatuisia palveluja toimipaikasta ja -alasta riippumatta. Lämpimät kiitokset asiakkaillemme hyvästä yhteistyöstä ja luottamuksesta. Kiitos myös kaikille engeliläisille, jotka mahdollistavat työn onnistumisen.

Helsingissä huhtikuussa 2001

Ilkka Rantasalo
toimitusjohtaja

Engel ja palvelumarkkinat

Palvelumarkkinat ovat viime vuosina kasvaneet kansantalouden keskimääräistä kasvua nopeammin. Etna ennustaa kasvun jatkuvan samaan tapaan lähivuosien ajan. Kasvuun vaikuttavat muun muassa kiihtyvä ulkoistaminen, palvelujen käyttäjäkunnan laajentuminen ja erityispalvelujen tarve.

Yritykset ja yhteisöt pyrkivät keskittymään ydinliiketoimintoihinsa, minkä vuoksi ne ostavat yhä useammin ja kokonaisvaltaisemmin ydinliiketoimintaansa kuulumattomat palvelut näiden alojen asiantuntijayrityksiltä. Yritykset myös panostavat henkilöstön hyvinvointiin työssä jaksamisen ja viihtyvyyden lisäämiseksi.

Julkisen sektorin yksityistäminen kasvattaa palvelumarkkinoita. Väestö vanhenee ja suomalaisten keskimääräinen elinikä kasvaa, eikä julkinen sosiaali- ja terveystoimi pysty välttämättä huolehtimaan asiakkaistaan entiseen tapaan, joten kunnat ostavat entistä enemmän palveluja yksityiseltä alalta. Yksityistäminen on vielä alkuvaiheessa, joten julkisyhteisöt käyttänevät tulevaisuudessa yksityisiä palveluja nykyistä enemmän.

Palvelumarkkinoita kasvattavat myös elintason kasvu, vaurastuminen, väestön ikärakenteen muutos ja turvallisuuden tarve. Yli 65-vuotiaiden määrän ennustetaan kasvavan vuoteen 2030 mennessä lähes 1,3 miljoonaan nykyisestä noin 800 000:sta.

Engel uskoo yrityksille ja kotitalouksille suunnattujen palvelujen kysynnän kasvun kasvattavan Engelin kaikkien toimialojen tarjoamien palvelujen kysyntää.

KIINTEISTÖJEN OMISTUS KESKITTYY JA ASIAKKAAT AMMATTIMAISTUVAT

Suomen toimitila- ja rakennuttamisliiton (RAKLI) mukaan kiinteistö- ja rakennusalan vuotuisen toiminnan arvo on 30 prosenttia bruttokansantuotteesta eli noin 180 miljardia markkaa ja kokonaistyömenekki noin 500 000 henkilötyövuotta eli noin 20 prosenttia työllisestä työvoimasta. Kiinteistöjen ylläpidon osuus koko toiminnasta on reilu kolmannes eli yli 70 miljardia markkaa. Ei siis ole yhdentekevää, miten

kiinteistöjen ylläpito hoidetaan – ylläpitokustannusten hallinnalla on jopa kansantaloudellisesti suuri merkitys.

Markkinatalous ja kilpailu varmistavat, että osaaminen kehittyy asiakkaan hyödyksi. Yritykset odottavat palveluyrityksiltä aiempaa enemmän; niille ei riitä, että palveluyritys tekee sen, mitä on luvannut, vaan palvelun tuottajan pitää tukea asiakastaan tämän liiketoiminnassa tarjoamalla entistä parempia ja laajempia palvelukokonaisuuksia. Asiakkaat haluavat tasaista laatua kaikissa ostamissaan palveluissa. Innovaatioiden merkitys kasvaa ja osaamisen kehittäminen tarkoittaa kasvamista asiakkaan kumppaniksi. Kustannustehokkuuden rinnalle kasvaa palvelujen laadun jatkuva parantaminen ja sen tarkkailu yhdessä asiakkaan kanssa.

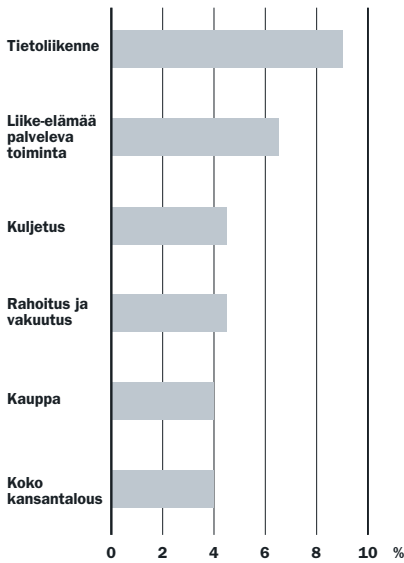
Kiinteistöjen omistajat ostavat isoja palvelukokonaisuuksia yksittäisten palvelujen sijaan. Omistajat keskittyvät asiakastyytyväisyyden parantamiseen ja siten kiinteistöjen tuottojen kasvattamiseen. Tämä asettaa palvelun tuottajille haasteen palvelun jatkuvasta parantamisesta.

UUSI TEKNOLOGIA NOSTAA KIINTEISTÖJEN PALVELUTASOA

Kiinteistöjen teknisten laitteiden ja järjestelmien eli talotekniikan osuus ja merkitys kasvaa kiinteistöpalvelumarkkinoilla. Kaukovalvonta ja -ohjaus sekä sisätilojen automaatio valtaavat alaa. Palvelualan yritykset käyttävät tietotekniikkaa myös tuottavuutensa kehittämisessä. Palvelun tuottamiselta ja yrityksen sisäisiltä prosesseilta vaaditaan tehokkuutta ja virheettömyyttä, mitä vertaillaan sekä yrityksen että toimialan sisällä, mutta myös eri toimialojen välillä.

Saneerattava rakennuskanta ja kiinteistöjen elinkaarirajattelu luovat uusia markkinoita uudelle teknologialle. Elinkaarikustannukset saadaan parhaiten hallintaan, kun kiinteistöjen ylläpito, perusparantaminen ja käyttötarkoituksen mahdolliset muutokset huomioidaan jo uudisrakennusvaiheessa. Siivottavuuden, huollettavuuden, turvallisuuden ja ympäristön vaatimukset vaikuttavat tehtäviin ratkaisuihin.

**PALVELUALOJEN TUOTANNON
ARVIOITU VUOSITTAINEN KASVU
2000–2004**

Lähde: Etla, 9/2000

KIINTEISTÖN ELINKAARI – ENGELIN TOIMINNAN PERUSTA

TURVALLISUUDEN TARVE KOROSTUU

Turvapalvelujen kysyntää kasvattavat eniten yritysten ja kotitalousten lisääntynyt turvallisuuden ja turvatekniikan tarve. Käyttäjäkunta on laajentunut etenkin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin ja myös vähittäiskaupan alalle.

Yksityistalouksien turvapalvelujen käyttöön vaikuttaa yleinen turvattomuus ja ihmisten lisääntynyt liikkuvuus. Vuoden 2001 alussa vajaalla prosentilla yksityistalouksista eli noin 5 000 kotitaloudella oli käytössään hälytysjärjestelmä. Muiden Pohjoismaiden kehityksen perusteella voidaan arvioida, että lähivuosien kasvupotentiaali on kymmeniä tuhansia kotitalouksia.

Yksityisen turva-alan liikevaihto oli Suomessa vuonna 2000 kolme miljardia markkaa. Ala on kasvanut 10–15 prosentin vuosivauhtia ja kasvun ennustetaan jatkuvan samansuuntaisena.

Kasvavilla ja erikoistuvilla markkinoilla menestyy osaaja ja laadun ylläpitäjä. Markkinoilla menestyy turvapalveluyritys, joka kykenee tarjoamaan riittävän alueellisen peiton toimipaikoillaan Suomessa sekä tarjoamaan korkealaatuista palvelua ja laadukkaita tuotteita.

TYÖN SISÄLTÖ JA VAATIMUKSET MUUTTUVAT

Ammattitaitoisen henkilöstön säilyttäminen ja kehittäminen palvelualoilla on suuri haaste osaajista käytävän kilpailun kiristyessä. Pääkaupunkiseudulla suurin haaste on työvoimapula. Suomen taloudessa pitkään jatkunut korkeasuhdanne on luonut runsaasti uusia työpaikkoja kasvukeskuksiin, mutta kohtuuhintaisen asuntojen niukkuus estää ihmisten muuton. Pääkaupunkiseudun kärsiessä työvoimapolasta haja-asutusalueet puolestaan ovat kärsineet jo pitkään rakenteellisesta työttömyydestä.

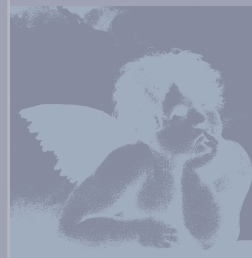
Työn ja sen tekemisen luonteen muuttuminen vaatii työn tekijältä yhä enemmän. Työn tekninen suorittaminen ei enää riitä, vaan työntekijältä edellytetään yhä useammin myös asiakaspalvelu- ja projektinjohtotoimia. Myös työn sisältö muuttuu tietotekniikan tullessa osaksi kaikkia ammatteja.

AVOIMUUDELLA ASIAKKAITA JA TYÖNTEKIJÖITÄ

Varsinais-Suomen siivousyksikkö on hyvä esimerkki aktiivisesta asiakastyöstä. Engelin edustajat arvioivat työnsä laadun ennen asiakastapaamista ja raportoivat siitä asiakkaalle avoimesti.

Yksikön asiakassuhteet ovat pitkäaikaisia, ja niin ovat myös sen työsuhteet. Asiakkaiden myönteinen palaute ja henkilöstön tyytyväisyys ovat vaikuttaneet siihen, että Engel on Turussa haluttu työnantaja.

”Syksyllä 2000 haimme pienellä lehti-ilmoituksella laitossiivoojaa Turkuun. Halukkaita ammattilaisia ilmoittautui peräti 78 henkilöä. Hyvään maineeseemme on vaikuttanut ennen kaikkea esimiesten toiminta”, kertoo palvelujohtaja Marjatta Ojala. Engeliläiset noudattavat toistensa kohtelussa neljää peruseriaatetta: rehellisyyttä, avoimuutta, inhimillisyyttä ja asiallisuutta. Sama pätee myös suhtautumisessa asiakkaisiin.

Anneli Ääri, Kirsi Koivunen, Tarja Sorsa, Helena Salin, Galina Mauranen, Tiina Lehtinen

Engelin toiminta

Engel tarjoaa kiinteistöjen omistajille ja käyttäjille laadukkaita, toimivia ja kustannustehokkaita palveluja. Lisäksi Engel tarjoaa hoivapalveluja julkiselle alalle, yrityksille ja kotitalouksille.

KIINTEISTÖPALVELUJA ASIAKASLÄHTÖISESTI

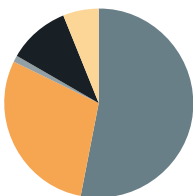
Kiinteistöjä koskevan tiedon tarve kasvaa. Tuottojen arvioimiseksi ylläpitokustannukset on pystyttävä huomiomaan kiinteistön koko elinkaaren ajalta.

Engel yhdisti vuoden 2001 alussa ensimmäisenä Suomessa kaikki kiinteistönomistajien palvelut yhteen liiketoimintaryhmään. Engelin uusi, entistä asiakaslähtöisempi organisaatorakenne tehostaa yhtiön edustamaa kiinteistön elinkaariajattelua sekä parantaa palvelun laatua ja kustannustehokkuutta. Engelin osaaminen ja palvelujen keskittäminen tekee siitä ainutlaatuisen palveluntarjoajan Suomessa.

Uuden liiketoimintaryhmänsä ansiosta Engel pystyy tarjoamaan kiinteistöjen omistajille ja käyttäjille keskitetysti kaikki näiden tarvitsemat palvelut. Engel tarjoaa muun muassa seuraavia palveluja:

- asiantuntijapalvelut, esim. kuntoarviot ja huoltokirjat
- toimitilajohtaminen ja konsultaatiot ulkoistamisprosesseissa
- kiinteistönkehityspalvelut, liikepaikka-analysit ja -hankinnat, tarveselvitykset ja hankesuunnittelu
- arkkitehtipalvelut
- rakennuttamispalvelut
- kiinteistönhoitopalvelut
- kiinteistönkorjauspalvelut.

LIIEKVAIHTO TOIMIALOITTAIN

Engel ottaa tarvittaessa vastuun hankkeen suunnittelun ja rakennuttamisen lisäksi myös ylläpidon laadusta ja kustannuksista. Kun asiakas tekee sopimuksen kiinteistön ylläpidosta jo hankkeen suunnitteluvaiheessa, hän saa alusta alkaen tietoa elinkaareen liittyvistä kustannuksista ja riskien hallinnasta. Yllättävien ylläpitokustannusten riskit pienenevät ja kaikki kustannukset voidaan ennakoida samanaikaisesti ja tarkkaan, mikä merkitsee kiinteistönomistajalle tuotto-odotusten luotettavaa arviointia. Kiinteistöjen elinkaariajattelun hyödyntämisessä Engel on alansa markkinajohtaja Suomessa.

TURVALLISUUS JA RISKIEN ENNAKOINTI OSA KIINTEISTÖN YLLÄPITOA

Engel selvittää kiinteistöille tarkoituksenmukaiset turvallisuusratkaisut yksilöllisesti asiakkaiden tarpeen mukaan. Engelin turvallisuussuunnittelu sisältää ennakoivan riskien kartoituksen sekä kiinteistöihin sopivien fyysisten ja teknisten järjestelmien valitsemisen ja toteuttamisen.

Engel suunnittelee ja toteuttaa myymäläturvallisuus-, vastaanotto-, paikallis- ja aluevartiointipalveluja sekä hälytysvalvontapalveluja. Turvatekniikkaan kuuluvat rikosilmoitusjärjestelmät, tv-valvonta, kulunvalvontajärjestelmät ja muut tekniset turvaratkaisut. Engelin turvatekniset ratkaisut perustuvat alan viimeisimpiin sovelluksiin, esimerkiksi edistyneeseen kuvansiirtotekniikkaan.

Kotien ja pienyritysten tarpeisiin Engel on kehittänyt oman tuotteen, Engel Privaten, joka tarjoaa kehittyneen tekniikan ja palvelun kilpailukyisenä pakettina. Engel Private on tekniikka- ja palvelupaketti, jossa asiakas saa järjestelmän suunnittelun, laitteiston ja sen asennuksen sekä valvonta- ja hälytyspalvelun yhtenä kokonaisuutena. Engel Private on markkinoiden joustavin ja helppokäyttöisin turvaratkaisu kotitalouksiin ja pienyrityksiin.

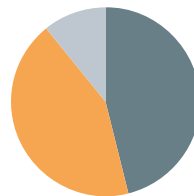
PUHTAISTA TOIMITILOISTA VIIHTYISYYTTÄ JA TURVALLISUUTTA

Engel huolehtii asiakkaidensa toimitilojen puhtaudesta ja viihtyvyydestä. Palvelun kehykset ovat siivousohjelmassa, jonka Engel rakentaa yhdessä asiakkaan kanssa hänen toiveidensa ja tarpeidensa mukaisesti.

Juhani Uotila

ENGELIN OMISTUS

■	MB Rahastot	46,1 %
■	Suomen Valtio	43,0 %
■	Henkilöstö ja muut yksityishenkilöt	10,9 %

TOIMEKSIANTOJA AIDON ASIAKASKUMPPANUUDEN ANSIOSTA

Engel Rakennuttamispalvelujen Hämeen alueyksikkö kasvatti liikevaihtoaan 34 prosenttia edellisvuodesta. ”Kehitämme jatkuvasti tilaajan, suunnittelijoiden ja urakoitsijoiden kanssa partnership-toimintaa, joka tähtää yhteistyön rakentamiseen ja luottamukseen heti hankkeen ensimetreillä”, selvittää aluejohtaja Juhani Uotila toimivan asiakaskumppanuuden syntymistä.

Kuva: Tapio Holopainen

Kuvat: Kimmo Almgren

Aleksanterinkatu 30–34

SUURSANEERAUS ONNISTUI MOITTEETTOMASTI

Engel suunnitteli ja toteutti vuonna 2000 Helsingin Aleksanterinkatu 30–34:ssä sijaitsevan seitsemänkerroksisen liike- ja toimistotilojen saneerauksen. Työn tilaaja, urakoitsija ja tilojen käyttäjät olivat täysin tyytyväisiä sekä saneerauksen edetessä että sen valmistuttua, mikä näin laajoissa hankkeissa on harvinaista.

Kalevi Pirinen, Marja Lämsä, Pekka Vartiainen, Petri Peltomaa, Pirkko Kakko, Anneli Vahtola

VOIMASEMINAARI VIRITTÄÄ ME-HENKEÄ

Voimaseminaarista on tullut Engelissä jo perinne. Sen tarkoituksena on kasvattaa työyhteisön yhteenkuuluvuutta yli toimialarajojen. ”Voimaseminaari on loistava tapa ottaa uudet engeliläiset sisään työyhteisöön”, toteavat Tarja Vasara ja Samuli Liuska.

KOTIHOITO TARJOAA YKSILÖLLISTÄ HUOLENPITOA

Hoivatyöntekijä Terhikki Kilpiön viimeisin työrupeama on 13 vuotta kotiaavustajana ikääntyvien parissa. Engelin palvelukseen hän siirtyi yrityskaupan myötä pari vuotta sitten. ”Työtä

tehdään ammattimaisesti ja lämmöllä”, Terhikki toteaa työnantajastaan. Terhikin kotihoitoasiakkaista viimeinen siirtyi vuodenvaihteessa Engel-kotiin Helsingin Lauttasaareen, jonka asiakkaita Terhikki siirtyi palvelemaan.

Kuva: Pekka Virtanen

Terhikki Kilpiö

Kuva: Päivi Littow-Värtö

JOHANNASTA VUODEN SIIVOOJA

Vuoden 2000 siivoojaksi valittiin FinnClean-messuilla Engelin laitossiivooja Johanna Kuusirati. ”Tunnen, että arvostus niin minua, Engeliä kuin siivousalaakin kohtaan on kasvamassa”, Johanna kommentoi voittoaan. Engel näkyi messuilla myös rekrytointiosastonsa, Engel-sanastonsa ja uuden työasumallistonsa julkistusten ansiosta.

Johanna Kuusirati

Kuva: Kai Tirkkonen

YHTEISET ARVOT JA TAVOITTEET TAKAAVAT ONNISTUMISEN

Engelistä tuli vuonna 2000 turvallisuuspalvelujen markkinajohtaja Turussa, jossa Länsi-Suomen alueyksikkö kaksinkertaisti tuloksensa.

Aluejohtaja Matti Linnela on ylpeä tiimistään, joka saavutti ykkösaseman turvallisuusalan ammattilaisena vastuuntuntoisella, kunnianhimoisella ja nöyrällä asenteella.

”Tiimityössä on koulutuksen, oikean asenteen ja yksittäisten panostusten lisäksi muistettava, että jokaisen täytyy sisäistää myös ryhmän yhteiset arvot ja tavoitteet. Vain näin saadaan aikaan hyviä tuloksia”, Matti Linnela toteaa.

Turkulaiset pärjäsivät paitsi tuloksetekokyvyssään, myös tarjoamassaan palvelussa. Taloustutkimuksen syksyllä 2000 tekemän yrityskuvatutkimuksen mukaan alueyksikkö on Engelin asiakkaiden mielestä kilpailukyvyltään alueensa paras ja halutuin joukkue, jonka korkea työmoraali näkyy johdosta jokaiseen pelaajaan asti.

KANSAINVÄLISEN KIINTEISTÖARVIOINNIN AMMATTILAINEN

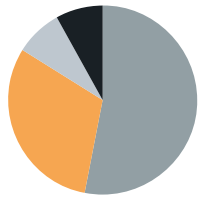

Kuva: Erkki Savolainen

Unescon tilastokeskus ja World Anti-Doping Agency (WADA) tilasivat Engeliiltä uuden sijaintipaikkansa arvioinnin ja valinnan. Tilastokeskus muuttaa syyskuussa 2001 Engelin suositusten mukaisesti Unescon päämajasta Pariisista Montrealiin Kanadaan. Wadan tilapäiset toimitilat sijaitsevat tällä hetkellä Lausannessa, Sveitsissä. WADAn johtokunta valitsee uuden sijaintipaikan elokuun 2001 loppuun mennessä.

Unescon tilastokeskus, Montreal

ENGELIN ASIAKASRAKENNE

■	Yksityisyrietykset	53 %
■	Valtionhallinto	31 %
■	Kunnat ja seurakunnat	8 %
■	Muut	8 %

Engelin siivousohjelman ansiosta asiakas voi jättää toimitilojensa puhtauteen liittyvät asiat Engelin vastuulle, jolloin asiakas voi keskittyä omaan liiketoimintaansa ja sen kehittämiseen. Siivousohjelma rakentuu päivittäisestä työrytmistä, rutiineista, joita ammattisiivoaja noudattaa joustavasti tilanteiden vaatimalla tavalla. Kirjatut rutiinit helpottavat myös tilapäistyöntekijöiden työtä ja edistävät siten työn laadukkuutta.

Puhtaus merkitsee myös turvallisuutta. Systemaattisesti toteutettu, tarkkaan valvottu puhtaus ja hygienia ulottuu koko tuotantoprosessiin, mikä on tärkeää varsinkin elektroniikka- ja lääketieteellisuuden puhtas-tiloissa sekä elintarviketiloissa.

Engel Siivouspalvelut on onnistunut luomaan yhtiön tavoitteiden mukaisesti pitkiä asiakassuhteita. Vuonna 2000 Engel solmi Finnairin kanssa lentokoneiden siivoussopimuksen, joka oli merkittävä lisäys Engelin liikennevälineiden puhtaanapidon osaamisalueeseen. Engel huolehtii jo viidettä vuotta Valtion Rautateiden junien siisteydestä.

Onnistuminen syntyy avoimesta vuorovaikutuksesta asiakkaan ja Engelin siivousammattilaisten kanssa. Engel kerää säännöllisellä asiakaskuuntelulla arvokasta palautetta, jota se käyttää laadun välittömään parantamiseen ja toimintansa strategiseen suunnitteluun. Vuoden 2000 asiakastytyväisyys oli hyvä. Asiakkaat arvostavat erityisesti Engelin asiakaslähtöisyyttä ja toiminnan joustavuutta sekä henkilöstön palveluasennetta, ammattitaitoa ja luotettavuutta.

ENGEL – ELÄMÄNLAADUN EDELLÄKÄVIJÄ

Engel tarjoaa hoivapalveluja yrityksille, kunnille ja yksityishenkilöille. Engel huolehtii yritysten henkilöstön sairaan lapsen hoidosta sekä kotisiivouksesta ja palvelee terveydenhoitoalan yrityksiä ja kuntia sijaisvälityksen avulla. Hoivapalvelujen asiakkaita ovat myös ikääntyvät ja mielenterveyskuntoutujat, joille Engel tarjoaa muun muassa kotihoitoa sekä turvapuhelin- ja asumispalveluja. Engel lisää palvelujen tasoa ja määrää joustavasti avuntarpeen lisääntyessä.

Engel otti turvapuhelinpalvelun valtakunnallisesti käyttöön viime vuoden lopulla voitettuaan laajan turvapuhelinpalvelujen kilpailutuksen. Engelin Care Centerin terveydenhuoltoalan ammattilaiset vastaavat hälytyksiin ja avunpyyntöihin 24 tuntia vuorokaudessa.

Engel avasi joulukuussa Helsingin Lauttasaareen Engel-kodin, joka tarjoaa ympärivuorokautista hoitoa ikääntyville. Engel-kodit on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät iän tai sairauden mukanaan tuomien rajoitteiden vuoksi selviä normaaleista asumisrutiineista ilman jatkuvaa apua.

Engel Hoivapalvelut osti syksyllä mielenterveyskuntoutujien asumispalveluihin erikoistuneen Pirkanmaalla toimivan Ykköshoiva Oy:n. Yrityksen liikeidea laajennetaan maantieteellisesti niille alueille, joilla hoivapalvelut jo nyt toimii.

HENKILÖSTÖN VOIMALLA TULOSSIIN

Työvoimasta käytävän jatkuvan kilpailun vuoksi Engel panostaa uusien työntekijöiden rekrytointiin, alkupe-rehdytykseen, palaute- ja tavoitekeskusteluihin sekä jatkokoulutukseen. Engel hyödyntää rekrytoinnissa Internetiä viemällä avoimet työpaikat kotisivuilleen, josta työnhakija voi lähettää työhakemuksensa suoraan Engelin työhönottoon. Avoimista työpaikoista saa lisäksi tietoa Engelin tulokselliseksi osoittautuneelta Työtieto-puhelinlinjalta.

Henkilöstönsä motivoimiseksi Engel huolehtii kouluttautumis- ja etenemismahdollisuuksista. Tästä on esimerkkinä Johtamistaidon Opiston kanssa toteutettava mittava, 40 opintoviikon laajuinen johtamisen erikoisammattitutkintoon tähtäävä JET-tutkinto. Eri toimialojen 20 palveluesimiestä suoritti vuonna 1999 alkaneen JET1-ohjelman, joka oli ensimmäisten joukossa koko Suomessa. JET2 on jo alkanut. Vastaisuudessa Engel pitää tutkinnon suorittamista edellytyksenä esimiestehtävissä etenemiselle.

Vuoden aikana tehtiin tärkeä muutos palkitsemiskäytäntöön, kun siirryttiin onnistumisiin perustuvaan palkitsemiseen. Jokaisen palkitsemisen taustalla on Engeliä rakentava ja kehittävä onnistumistarina.

Siivousalan taulukkopalkkojen nosto vuoden alussa auttaa kehittämään alaa ja tarjoamaan kilpailukykyisen työpaikan muiden ammattialojen joukossa.

TULOS 2000

Engelin tuloskehitys oli myönteinen. Tulos ennen veroja yli kaksinkertaistui edellisestä vuodesta 46 miljoonaan markkaan. Konsernin liikevaihto kasvoi 15 prosenttia 762 miljoonaan markkaan ja henkilöstön määrä 13 prosenttia 5 123 henkilöön.

Tilikauden aikana yhtiön strategioita, toimintamalleja ja myös organisaatiota hienosäädettiin luomaan edellytykset entistä laadukkaampaan palveluun. Engelin hyvän kehityksen taustalla ovat myös pitkäaikaiset panostukset työntekijöiden ammattitaitoon.

Kiinteistönomistajille suunnattujen suunnittelu-, rakennuttamis- ja kiinteistöpalvelujen tulos parani selvästi edellisestä vuodesta. Niiden yhteenlaskettu liikevaihto oli 304 miljoonaa markkaa ja tulos lähes tyydyttävä.

Siivouspalvelujen kehitys jatkui vuoden 2000 aikana. Monien merkittävien ja haastavien uusien asiakassuhteiden solmiminen kasvatti liikevaihtoa markkinoiden kasvua nopeammin. Liikevaihto kasvoi 404 miljoonaan markkaan. Tulosta voidaan pitää varsin tyydyttävänä.

Turvapalvelujen liikevaihto kasvoi kertomusvuoden aikana 20 prosenttia, joka on kaksinkertainen alan yleiseen kasvuun verrattuna. Vuoden liikevaihto kasvoi 82 miljoonaan markkaan, mutta tulos jäi epätydyttäväksi tappiollisen alkuvuoden takia. Tulosta rasitti uusien toimintojen ja alueiden laajentaminen.

Hoivapalvelujen viime vuoden liikevaihto kolminkertaistui noin 10 miljoonaan markkaan.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Kasvavilla ja erikoistuvilla markkinoilla menestyvä yritys, joka tarjoaa riittävän alueellisen peiton, laadukasta toimintaa sekä korkealaatuisia ja monipuolisia tuotteita.

Julkisen alan ulkoistamiskehityksen arvioidaan kiihtyvän nykyisestään. Turva- ja hoivapalvelujen kysynnän odotetaan Suomessa kehittyvän nopeasti Ruotsin mallin mukaan.

Engel arvioi liiketoimintansa kannattavuuden paranevan näillä markkinoilla edelleen. Yhtiön menestystekijöitä ovat laaja palveluvalikoima, asiakaspalvelun ja asiakaslähtöisten palvelukokonaisuuksien kehittäminen sekä panostaminen osaamiseen ja henkilöstön psykologinen ja taloudellinen kannustaminen.

LEL:n kiinteistösijoituspäällikkö Timo Sotavalta (oik.) ja Kauko Pellikka

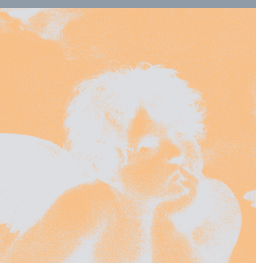
TOIMITILAJOHTAMINEN TUKEE ASIAKKAAN YDINLIIKETOIMINTAA

Ammattimainen toimitilajohtaminen, manageeraus, on vakiinnuttanut asemansa Suomessa parissa vuodessa. Kiinteistönomistaja voi keskittyä omaan ydinliiketoimintaansa, kun se jättää toimitilajohtamisen siihen erikoistuneelle asiantuntijalle.

”Tehtävä on vastuullinen, koska kiinteistömanageri vastaa sijoittajan kiinteistöomaisuudesta. Manageri toimii useimmiten kiinteistöyhtiön toimitusjohtajana”, määrittelee palvelujohtaja Kauko Pellikka Engel Kiinteistöpalveluista.

Kiinteistönomistaja saa kaikki kiinteistönsä elinkaaren aikana tarvitsemansa palvelut Engelistä, jonka organisaatiosta löytyvät toimitilajohtamisen asiantuntijat.

Engel Kiinteistöpalvelut vastaa muun muassa Polar-Kiinteistöjen koko Itä-Suomen kiinteistökannan ja Nokian Oulun tuotantotilojen toimitilajohtamisesta.

Ilkka Rantasalo, Juhani Salonen,
Kristiina Berg-Kosonen

YHTEISTOIMINNAN PERUSTANA AVOIMUUS

Engel perusti kesäkuussa 2000 konserniyhteistyöryhmän parantaakseen henkilöstön vaikutusmahdollisuuksia ja tehostaakseen konsernin sisäistä yhteistyötä. Ryhmä on onnistunut luomaan lyhyessä ajassa vuorovaikutteisen, vapaan tiedonkulun ilmapiirin, jossa Engelin johto ja henkilöstö keskustelevat avoimesti keskenään.

Yksi yhteistyöryhmän tärkeimmistä tehtävistä on välittää johdolle ja henkilöstölle selkeä kuva toistensa odotuksista ja siitä, millaiset toimintaedellytykset Engelillä on kulloisessakin markkinatilanteessa. Konserniyhteistyöryhmä on antanut hyvän mallin yhteistoiminnan laajentamiselle paikallisesti. Turun Engelissä syntyi viime vuonna paikallinen YT-neuvottelukunta, mikä on rohkaissut vastaavaan toimintaan muillakin paikkakunnilla.

HUOLTOKIRJASTA HYÖTYÄ KIINTEISTÖNOMISTAJALLE

Engel Kiinteistöpalvelujen liiketoiminnan kasvu on edellyttänyt konsultointipalvelujen jatkuvaa kehittämistä. ”Viimeisin kehityskohde Engelissä oli huoltokirja, josta tehtiin Internet-pohjainen työväline”, kertoo promoottorina toiminut palveluesimies Esko Pyhtilä.

Hallituksen toimintakertomus vuodelta 2000

Yleistä

Engel-Yhtymä Oy on Engel-konsernin emoyhtiö, jonka osakkeista 99,4 % omistaa Anuukar Ky. Konserniin kuuluvat 100 %:sesti omistetut, liiketoimintaa harjoittavat tytäryhtiöt Engel Palvelut Oy, Engel Rakennuttamispalvelut Oy, Engel Suunnittelupalvelut Oy, Engel Security Oy, Nöös Service - Nurse Service Oy sekä Ykköshoiva Oy, jonka koko osakekanta ostettiin tilikauden aikana. Vuoden 2000 aikana ostettiin Vartiointi Linna Oy:n ja Vantaan Talotaito Oy:n liiketoiminnat. Kaivokadun Huolto Oy purettiin vuonna 2000.

Vuoden 2000 alussa Engel Palvelut Oy:n turvapalveluliiketoiminta siirrettiin liiketoimintasiirtona Engel Security Oy:lle. Toimitusjohtajana toimi 14.5.2000 asti Pekka Linnainmaa ja 15.5.2000 lähtien Ilkka Rantasalo.

Liikevaihto, tulos ja arvio alkaneesta tilikaudesta

Konsernin liikevaihto ja tulos muodostuivat seuraavasti (tmk):

	Liikevaihto	Tulos ennen satunnaisia eriä
Engel-Yhtymä Oy	36 741	-5
Engel Palvelut Oy, konserni	718 534	42 924
Engel Rakennuttamispalvelut Oy, konserni	47 412	3 014
-konsernierät	-41 036	
Konserni	761 651	45 933

Tulos oli selvästi edellisvuotta (19 479 tmk) parempi.

Alkaneen tilikauden liiketoiminnan kannattavuuden arvioidaan paranevan ja liikevaihdon ennakoidaan kasvavan edelleen.

Rahoitus

Konsernin maksuvalmius oli koko tilikauden hyvä. Nettorahoitustuotot olivat 1,7 Mmk. Korollisten velkojen määrä on vähäinen.

Investoinnit

Yhtymä käytti vuonna 2000 investointeihin 37,5 Mmk yrityskaupat mukaan lukien, mikä oli 17,3 Mmk vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Osakepääoman korottaminen

Yhtiökokous päätti 7.6.2000 korottaa osakepääomaa osakkeenomistajien etuoikeudesta poiketen kahdelle Engel-Yhtymän johtajalle suunnatulla osakeannilla. Osakkeiden nimellisarvo on 2,50 markkaa ja merkintähinta oli 73,20 markkaa. Annissa merkittiin 11 830 osaketta, joka on 0,25 % Engel-Yhtymä Oy:n osakkeista ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä. Yhtiökokous päätti samalla antaa kahdelle johtajalle 21 000 kappaletta optio-oikeuksia, joista kukin oikeuttaa merkitsemään yhden osakkeen. Optio-oikeuksien käytön johdosta yhtiön osakepääoma voi nousta enintään 52 500 markalla (noin 0,4 % osakkeista). Optio-oikeuksien ehdot käyvät ilmi liitetiedoista.

Henkilöstö

Yhtiöllä oli palveluksessaan keskimäärin 51 henkilöä ja konsernilla 5 123 henkilöä. Vuoden 2000 lopussa yhtiön palveluksessa oli 50 henkilöä ja konsernin palveluksessa 5 223 henkilöä. Henkilöstö jakautui toimialoittain seuraavasti:

Siivouspalvelut	3 563
Hoivapalvelut	91
Kiinteistöpalvelut	823
Turvapalvelut	586
Rakennuttamispalvelut	110
Hallinto	50

Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat

Engel-Yhtymän kiinteistöpalvelut, rakennuttamispalvelut ja suunnittelupalvelut yhdistettiin tammikuussa 2001 toiminnallisesti yhdeksi liiketoimintaryhmäksi, joka pitää sisällään asiantuntijapalvelut, toimitilajohtamispalvelut, kiinteistökehityspalvelut, suunnittelupalvelut, rakennuttamispalvelut, kiinteistönhoitopalvelut ja korjauspalvelut. Tavoitteena on asiakaslähtöinen kokonaisuus, jossa asiakkaalle keskitetysti tarjotaan kiinteistön koko elinkaaren kattavia palvelukonsepteja ja että avainasiakkaiden kanssa on yhteistyösuhde kaikilla päätöksentekotasolla.

Yhtiön hallitus ja tilintarkastajat

Hallitus

Juhani Suomela, puheenjohtaja
Pekka Linnainmaa, varapuheenjohtaja
Heikki Euramo
Kari Kolu
Hannu Puhakka
Helena Tarkka

Tilintarkastajat

Reino Tikkanen, KHT
Jorma Heikkinen, ylitarkastaja, KHT

Varamiehet

Tilintarkastusyhteisö KPMG Wideri Oy Ab

Hallituksen esitys voittovarojen käytöstä

Konsernin voitonjakokelpoiset varat ovat 67 327 859,73 mk ja emoyhtiön 49 089 480,33 mk.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että kertyneet voittovarot käytetään seuraavasti:

- osinkona omistajille maksetaan	32 833 392,00 mk
- voittovarojen tilille jätetään	16 256 088,33 mk
Yhteensä	49 089 480,33 mk

Helsingissä helmikuun 16. päivänä 2001

Juhani Suomela
puheenjohtaja

Heikki Euramo

Kari Kolu

Pekka Linnainmaa

Hannu Puhakka

Helena Tarkka

Ilkka Rantasalo
toimitusjohtaja

Konsernituloslaskelma

	1 000 mk	1 000 €	1 000 mk	1 000 €
	1.1.–31.12.2000		1.1.–31.12.1999	
LIIKEVAIHTO	761 651	128 100	661 981	111 337
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	754	127	-119	-20
Valmistus omaan käyttöön (+)	564	95	1 327	223
Liiketoiminnan muut tuotot	994	167	2 542	427
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	42 334	7 120	36 677	6 169
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-692	-116	-642	-108
Ulkopuoliset palvelut	43 843	7 374	47 336	7 961
	-85 485	-14 378	-83 371	-14 022
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	413 359	69 522	367 118	61 745
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	63 476	10 676	57 206	9 621
Muut henkilösivukulut	33 586	5 649	32 347	5 440
	-510 421	-85 847	-456 672	-76 807
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-32 560	-5 476	-27 910	-4 694
Liiketoiminnan muut kulut	-91 291	-15 354	-81 863	-13 768
LIIKEVOITTO	44 207	7 435	15 916	2 677
Rahoitustuotot ja -kulut				
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	3	1	2 114	356
Muut korko- ja rahoitustuotot	2 187	368	2 414	406
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-463	-78	-964	-162
	1 727	290	3 563	599
VOITTO ENNEN VEROJA	45 933	7 725	19 479	3 276
Tuloverot	-12 930	-2 175	-7 696	-1 294
Laskennallisen verovelan lisäys (-) tai vähennys (+)	-1 287	-216	1 373	231
TILIKAUDEN VOITTO	31 716	5 334	13 157	2 213

Konsernitase

	1 000 mk	1 000 €	1 000 mk	1 000 €
	31.12.2000		31.12.1999	
VASTAAVAA				
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	3 091	520	2 961	498
Liikearvo	21 631	3 638	18 571	3 123
Konserniliikearvo	23 338	3 925	25 556	4 298
Muut pitkävaikutteiset menot	1 542	259	1 892	318
	49 602	8 343	48 979	8 238
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	2 018	339	2 018	339
Rakennukset ja rakennelmat	12 286	2 066	11 975	2 014
Koneet ja kalusto	71 129	11 963	70 363	11 834
Muut aineelliset hyödykkeet	62	10	33	5
	85 495	14 379	84 389	14 193
Sijoitukset				
Muut osakkeet ja osuudet	438	74	332	56
Muut saamiset	6 800	1 144	6 800	1 144
	7 238	1 217	7 132	1 200
Vaihtuvat vastaavat				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	1 446	243	754	127
Keskeneräiset tuotteet	1 222	206	468	79
	2 668	449	1 222	205
Saamiset				
Lyhytaikaiset				
Myyntisaamiset	49 481	8 322	41 227	6 934
Muut saamiset	1 796	302	1 417	238
Siirtosaamiset	11 878	1 998	5 955	1 002
	63 155	10 622	48 599	8 174
Rahoitusarvopaperit				
Muut arvopaperit	4 967	835	20 834	3 504
Rahat ja pankkisaamiset	34 438	5 792	16 778	2 822
	247 564	41 637	227 932	38 335
VASTATTAVAA				
Oma pääoma				
Osakepääoma	12 071	2 030	12 042	2 025
Ylikurssirahasto	27 511	4 627	26 674	4 486
Edellisten tilikausien voitto	45 622	7 673	52 695	8 863
Tilikauden voitto	31 716	5 334	13 157	2 213
	116 920	19 665	104 568	17 587
Vieras pääoma				
Laskennallinen verovelka	4 099	689	2 812	473
Pitkäaikainen				
Muut velat	-	-	5 555	934
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	1 288	217	145	24
Saadut ennakot	1 828	307	594	100
Ostovelat	15 071	2 535	19 560	3 290
Muut velat	29 075	4 890	27 915	4 695
Siirtovelat	79 283	13 334	66 783	11 232
	126 545	21 283	114 997	19 341
	247 564	41 637	227 932	38 335

Konsernin rahoituslaskelma

	1 000 mk	1 000 €	1 000 mk	1 000 €
	1.1.–31.12.2000		1.1.–31.12.1999	
Liiketoiminnan rahavirta				
Voitto ennen satunnaisia eriä	45 933	7 725	19 479	3 276
Liiketoiminnan muut tuotot	-	-	-1 501	-252
Poistot ja arvonalentumiset	32 560	5 476	27 910	4 694
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 727	-290	-3 563	-599
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	76 766	12 911	42 325	7 119
Käyttöpääoman muutos				
Vaihto-omaisuus,				
lisäys (-), vähennys (+)	-1 446	-243	-523	-88
Lyhytaikaiset liikesaamiset,				
lisäys (-), vähennys (+)	-16 171	-2 720	-11 468	-1 929
Korottomat lyhytaikaiset velat,				
lisäys (+), vähennys (-)	7 150	1 202	21 502	3 616
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	66 299	11 151	51 836	8 718
Maksetut korko- ja rahoituskulut	-463	-78	-964	-162
Saadut korko- ja rahoitustuotot	2 190	368	4 528	761
Tuloverot	-6 950	-1 169	-9 891	-1 663
Liiketoiminnan rahavirta	61 076	10 272	45 508	7 654
Investointien rahavirta				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-37 473	-6 302	-54 723	-9 204
Käyttöomaisuuden luovutustuotot	3 078	518	13 083	2 200
Muiden sijoitusten luovutustuotot	-	-	13 900	2 338
Investointien rahavirta	-34 395	-5 785	-27 740	-4 665
Rahoituksen rahavirta				
Pitkäaikaiset lainat, lisäys (+), vähennys (-)	-5 555	-934	-15 725	-2 645
Lyhytaikaiset lainat, lisäys (+), vähennys (-)	32	5	-803	-135
Osingot	-20 230	-3 402	-20 000	-3 364
Osakeanti	866	146	1 216	204
Rahoituksen rahavirta	-24 887	-4 186	-35 312	-5 939
Rahavarojen muutos, lisäys (+), vähennys (-)	1 794	302	-17 543	-2 951
Rahavarat tilikauden alussa	37 611	6 326	55 155	9 276
Rahavarat tilikauden lopussa	39 406	6 628	37 611	6 326

Emoyhtiön tuloslaskelma

	1 000 mk	1 000 €	1 000 mk	1 000 €
	1.1.–31.12.2000		1.1.–31.12.1999	
LIKEVAIHTO	36 741	6 179	23 966	4 031
Liiketoiminnan muut tuotot	748	126	2 300	387
Materiaalit ja palvelut				
Ulkopuoliset palvelut	-11	-2	-235	-39
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	12 862	2 163	8 149	1 371
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	2 073	349	1 323	223
Muut henkilösivukulut	1 204	203	656	110
	-16 139	-2 714	-10 129	-1 704
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 737	-460	-2 703	-455
Liiketoiminnan muut kulut	-20 346	-3 422	-15 180	-2 553
LIKEVOITTO (-TAPPIO)	-1 744	-293	-1 979	-333
Rahoitustuotot ja -kulut				
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	2	0	2 050	345
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	1 866	314	1 082	182
Muilta	293	49	1 284	216
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Saman konsernin yrityksille	-192	-32	-196	-33
Muille	-230	-39	-355	-60
	1 739	293	3 865	650
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	-5	-1	1 886	317
Satunnaiset erät				
Saadut konserniavustukset	47 000	7 905	22 800	3 835
Annetut konserniavustukset	-5 100	-858	-	-
	41 900	7 047	22 800	3 835
VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	41 895	7 046	24 686	4 152
Tilinpäätössiirrot				
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	593	100	297	50
Tuloverot	-12 367	-2 080	-7 048	-1 185
TILIKAUDEN VOITTO	30 121	5 066	17 934	3 016

Emoyhtiön tase

	1 000 mk	1 000 €	1 000 mk	1 000 €
	31.12.2000		31.12.1999	
VASTAAVAA				
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	1 605	270	1 405	236
Muut pitkävaikutteiset menot	5	1	25	4
	1 609	271	1 430	241
Aineelliset hyödykkeet				
Rakennukset ja rakennelmat	3 947	664	4 171	701
Koneet ja kalusto	4 362	734	5 190	873
	8 309	1 397	9 361	1 574
Sijoitukset				
Osuudet saman konsernin yrityksissä	9 030	1 519	9 030	1 519
Muut osakkeet ja osuudet	217	36	217	36
Muut saamiset	6 800	1 144	6 800	1 144
	16 047	2 699	16 047	2 699
Vaihtuvat vastaavat				
Saamiset				
Lyhytaikaiset				
Myyntisaamiset	13	2	11	2
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	73 452	12 354	55 363	9 311
Muut saamiset	1 016	171	784	132
Siirtosaamiset	612	103	1 616	272
	75 093	12 630	57 774	9 717
Rahoitusarvopaperit				
Muut arvopaperit	-	-	7 933	1 334
Rahat ja pankkisaamiset	159	27	202	34
	101 216	17 023	92 746	15 599
VASTATTAVAA				
Oma pääoma				
Osakepääoma	12 071	2 030	12 042	2 025
Ylikursisirahasto	27 511	4 627	26 674	4 486
Edellisten tilikausien voitto	18 968	3 190	21 264	3 576
Tilikauden voitto	30 121	5 066	17 934	3 016
	88 671	14 913	77 914	13 104
Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero	941	158	1 534	258
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Muut velat	-	-	5 555	934
Lyhytaikainen				
Ostovelat	1 695	285	1 012	170
Velat saman konsernin yrityksille	1 433	241	3 347	563
Muut velat	672	113	1 655	278
Siirtovelat	7 805	1 313	1 730	291
	11 605	1 952	7 744	1 302
	101 216	17 023	92 746	15 599

Emoyhtiön rahoituslaskelma

	1 000 mk	1 000 €	1 000 mk	1 000 €
	1.1.–31.12.2000		1.1.–31.12.1999	
Liiketoiminnan rahavirta				
Voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	-5	-1	1 886	317
Liiketoiminnan muut tuotot	-	-	-1 501	-252
Poistot ja arvonalentumiset	2 737	460	2 703	455
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 739	-293	-3 865	-650
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	993	167	-777	-131
Käyttöpääoman muutos				
Lyhytaikaiset liikesaamiset, lisäys (-), vähennys (+)	-18 379	-3 091	-26 316	-4 426
Korottomat lyhytaikaiset velat, lisäys (+), vähennys (-)	2 502	421	328	55
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-14 884	-2 503	-26 765	-4 502
Maksetut korko- ja rahoituskulut	-422	-71	-552	-93
Saadut korko- ja rahoitustuotot	2 161	363	4 416	743
Satunnaiset tuotot	41 900	7 047	22 800	3 835
Tuloverot	-7 048	-1 185	-10 799	-1 816
Liiketoiminnan rahavirta	21 707	3 651	-10 899	-1 833
Investointien rahavirta				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-2 177	-366	-2 150	-362
Käyttöomaisuuden luovutustuotot	312	53	9 952	1 674
Muiden sijoitusten luovutustuotot	-	-	13 900	2 338
Investointien rahavirta	-1 864	-314	21 702	3 650
Rahoituksen rahavirta				
Pitkäaikaiset lainat, lisäys (+), vähennys (-)	-5 555	-934	-1 111	-187
Lyhytaikaiset lainat, lisäys (+), vähennys (-)	-2 899	-488	-814	-137
Osingot	-20 230	-3 402	-20 000	-3 364
Osakeanti	866	146	1 216	204
Rahoituksen rahavirta	-27 818	-4 679	-20 709	-3 483
Rahavarojen muutos, lisäys (+), vähennys (-)	-7 975	-1 341	-9 906	-1 666
Rahavarat tilikauden alussa	8 135	1 368	18 040	3 034
Rahavarat tilikauden lopussa	159	27	8 135	1 368

Tilinpäätöksen liitetiedot

Yhtiö kuuluu Anuukar-konserniin. Anuukar-konsernin emoyhtiö on Anuukar Ky, kotipaikka Helsinki. Anuukar-konsernin konsernitiilinpäätöksen jäljennökset ovat saatavissa Engel-Yhtymä Oy:n pääkonttorista Lintulahdenkatu 10, 00500 Helsinki.

LAADINTAPERIAATTEET

Konsernitiilinpäätöksen laajuus

Konsernitiilinpäätökseen on yhdistelty emoyhtiö Engel-Yhtymä Oy ja kaikki sen suoraan tai välillisesti omistamat tytäryhtiöt. Tytäryhtiöt ovat kokonaan omistettuja. Osakkuusyhtiöitä ei ole. Tarkemmat tiedot konserniin kuuluvista yrityksistä on annettu jäljempänä liitetietojen kohdassa ”Konserniyritykset”.

Sisäinen osakkeenomistus

Keskinäisen osakkeenomistuksen eliminoinnissa on käytetty hankintamenomenetelmää. Osakkeiden hankintamenojen ja hankintahetkien omien pääomien väliset erotukset on luonteensa mukaisesti esitetty konserniliiketoimintatietoina. Konserniaktiivoita ei ole voitu katsoa olevan kohdistettavissa hankittujen tytäryhtiöiden erillisille omaisuuserille. Tytäryhtiöiden omiin pääomiin on sisällytetty hankintahetkien tilinpäätössiirrot verovelalla vähennettyinä. Konserniliiketoiminta on esitetty omana eränä konsernitaseessa.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, merkittävät konsernin sisäiset realisoitumattomat katteet, sisäiset saamiset ja velat samoin kuin sisäinen voitonjako on eliminoitu.

Liikevaihto

Myyntituloista on vähennetty myyntiin liittyvät välilliset verot. Rakentamisprojektit on tuloutettu valmistumishetken ja rakennuttamisprojektit laskutuksen perusteella.

Eläkemenojen jaksotus

Konsernin henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on pääosin järjestetty eläkevakuutusyhtiössä. Osa eläketurvasta on järjestetty Engel-Yhtymän Eläkesäätiössä, jonka eläkevastuu on täysin katettu. Eläkekulut on kirjattu vakuutusyhtiön antamien arvioiden ja eläkesäätiön kannatusmaksutarpeen mukaisina.

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöikänsä mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta. Rakennusten ja rakennelmien poistoajat ovat 20–50 vuotta ja muun kuluvan käyttöomaisuuden sekä aineettomien hyödykkeiden 3–10 vuotta.

Liiketoimintojen ja konserniliiketoimintojen poistoajat ovat yleensä 10 vuotta. Niiden vaikutusaikojen on katsottu olevan vähintään sen pituiset. Pienet hankintamenot poistetaan 5 vuodessa.

Tuloverot ja laskennalliset verot

Tuloveroissa ovat konserniyhtiöiden tulosten mukaiset verot. Laskennallisten verojen muutokset on esitetty tuloslaskelmassa erikseen. Laskennalliset verovelat koostuvat poistoerojen verovelasta, jonka laskennassa on käytetty vahvistettua seuraavan vuoden verokantaa. Laskennalliset verosaamiset ovat vähäisiä, eikä niitä ole kirjattu.

Pysyvät vastaavat

Käyttöomaisuushyödykkeiden tasearvot vastaavat alkuperäisiä välittömiä hankintamenoja kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyinä. Menojäännöksiin ei sisälly arvonnkorotuksia.

Pitkäaikaisina sijoituksina on esitetty sijoitukset, joiden aiottu hallussapitoaika on yli vuoden. Sijoitukset on arvostettu alkuperäiseen hankintamenoon tai tätä alhaisempaan todennäköiseen luovutushintaan. Muihin saamisiin sisältyvät pörssiobligaatit on arvostettu kiinnitettyihin kurssiin. Kiinnittämisestä syntyneet tuotot on tuloutettu edellisinä vuosina.

Korjausmenot on kirjattu yleensä vuosikuluiksi. Vuokrahuoneistojen suuret korjausmenot on aktivoitu muihin pitkävaikutteisiin menoihin, ja ne poistetaan 5 vuoden tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Tutkimus- ja kehittämismenot on kirjattu vuosikuluiksi niiden syntymisvuonna.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu välittömään hankintamenoon tai tätä alhaisempaan todennäköiseen luovutushintaan. Keskeneräiset tuotteet koostuvat keskeneräisten rakentamisprojektien kuluista.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusarvopaperit ovat alle vuoden pituisia rahamarkkinasijoituksia.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

1 000 mk	Konserni		Emoyhtiö	
	2000	1999	2000	1999
LIIKEVAIHTO				
Toimialoittain				
Siivouspalvelut	406 044	353 266		
Kiinteistöpalvelut	221 638	201 327		
Hoivapalvelut	9 367	2 886		
Turvapalvelut	81 485	67 089		
Rakennuttamispalvelut	47 412	42 948		
Muut palvelut	36 741	23 966	36 741	23 966
Konsernin sisäinen liikevaihto	-41 036	-29 501		
Yhteensä	761 651	661 981	36 741	23 966
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT				
Vuokratuotot	230	482	624	816
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	691	2 057	124	1 484
Muut	73	2		
Yhteensä	994	2 542	748	2 300
HENKILÖSTÖKULUT				
Johdon palkat ja palkkiot				
Toimitusjohtajat	2 754	2 044		
Hallitusten jäsenet	463	490	328	323
HENKILÖKUNNAN LUKUMÄÄRÄ KESKIMÄÄRIN				
	5 123	4 519	51	40
POISTOT JA ARVONALENTUMISET				
Suunnitelman mukaiset poistot ja poistoajat (vuotta)				
Aineettomat oikeudet	5	1 364	1 438	822
Liiketarvo	5–10	5 102	3 417	
Konserniliiketarvo	5–10	3 480	3 237	
Muut pitkävaikutteiset menot	3– 5	615	612	57
Rakennukset ja rakennelmat	20–50	450	424	224
Koneet ja kalusto	3–10	21 548	18 783	1 757
Yhteensä		32 560	27 910	2 703

TASEEN LIITETIEDOT

KÄYTTÖOMAISUUS

Aineettomat hyödykkeet

1 000 mk Konserni	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Konserni- liikearvo	Muut pitkä- vaik. menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	7 364	22 184	30 692	3 028	63 269
Lisäykset	1 521	8 162	1 263	265	11 211
Vähennykset	-27				-27
Hankintameno 31.12.	8 859	30 346	31 955	3 293	74 453
Kertyneet poistot 1.1.	-4 403	-3 614	-5 136	-1 136	-14 290
Tilikauden poistot	-1 364	-5 102	-3 480	-615	-10 561
Kertyneet poistot 31.12.	-5 768	-8 715	-8 616	-1 751	-24 851
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 091	21 631	23 338	1 542	49 602
Emoyhtiö					
Hankintameno 1.1.	4 174			218	4 392
Lisäykset	952				952
Vähennykset	-17				-17
Hankintameno 31.12.	5 109			218	5 327
Kertyneet poistot 1.1.	-2 769			-193	-2 962
Tilikauden poistot	-735			-21	-756
Kertyneet poistot 31.12.	-3 504			-214	-3 718
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 605			5	1 609
Aineelliset hyödykkeet					
Konserni	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 018	13 323	123 798	33	139 171
Lisäykset		761	25 360	29	26 150
Vähennykset			-8 315		-8 315
Hankintameno 31.12.	2 018	14 085	140 843	62	157 007
Kertyneet poistot 1.1.		-1 348	-53 434		-54 782
Vähennysten kertyneet poistot			5 269		5 269
Tilikauden poistot		-450	-21 548		-21 999
Kertyneet poistot 31.12.		-1 798	-69 713		-71 512
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 018	12 286	71 129	62	85 495
Koneiden ja laitteiden tasearvo 31.12.			63 049		

1 000 mk Emoyhtiö	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.		5 196	9 668		14 863
Lisäykset			1 225		1 225
Vähennykset			-926		-926
Hankintameno 31.12.		5 196	9 966		15 162
Kertyneet poistot 1.1.		-1 025	-4 478		-5 503
Vähennysten kertyneet poistot			631		631
Tilikauden poistot		-224	-1 757		-1 981
Kertyneet poistot 31.12.		-1 249	-5 604		-6 853
Kirjanpitoarvo 31.12.		3 947	4 362		8 309
Koneiden ja laitteiden tasearvo 31.12.			2 993		

SIIJOITUKSET

Konserni	Osakkeet, konserniyritykset	Muut osakkeet ja osuudet	Muut saamiset	Yhteensä
Kirjanpitoarvo 1.1.		332	6 800	7 132
Lisäykset		111		111
Vähennykset		-6		-6
Kirjanpitoarvo 31.12.		438	6 800	7 238
Emoyhtiö				
Kirjanpitoarvo 1.1.	9 030	217	6 800	16 047
Kirjanpitoarvo 31.12.	9 030	217	6 800	16 047
Konserniyritykset			Konsernin omistusosuus, %	Emoyhtiön omistusosuus, %
Engel Palvelut Oy, Helsinki			100	100
Engel Rakennuttamispalvelut Oy, Helsinki			100	100
Engel Suunnittelupalvelut Oy, Helsinki			100	0
Engel Security Oy, Helsinki			100	0
Nöös Service - Nurse Service Oy, Helsinki			100	0
Ykköshoiva Oy, Nokia			100	0
Kiinteistö Oy Taurotupa, Helsinki			100	100
Kiinteistö Oy Kouvolan Askatu, Kouvola			100	0
Porin Siivoustyöt Oy, Pori			100	0

KONSERNIN SISÄISET SAAMISET	Konserni		Emoyhtiö	
	2000	1999	2000	1999
Myyntisaamiset			2 686	550
Muut saamiset			70 766	54 813
Yhteensä			73 452	55 363

SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

Jaksotetut henkilöstökulut	10 201	2 144	72	11
Jaksotetut korkotuotot	157	200	105	123
Jaksotetut tuloverot	282	1 897		1 061
Muut	1 237	1 715	435	422
Yhteensä	11 878	5 955	612	1 616

1 000 mk

OMA PÄÄOMA

	Konserni		Emoyhtiö	
	2000	1999	2000	1999
Osakepääoma 1.1.	12 042	12 000	12 042	12 000
Uusmerkintä	30	42	30	42
Osakepääoma 31.12.	12 071	12 042	12 071	12 042
Ylikurssirahasto 1.1.	26 674	25 500	26 674	25 500
Emissiovoitto	836	1 174	836	1 174
Ylikurssirahasto 31.12.	27 511	26 674	27 511	26 674
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	65 852	72 695	39 198	41 264
Osingonjako	-20 230	-20 000	-20 230	-20 000
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	45 622	52 695	18 968	21 264
Tilikauden voitto	31 716	13 157	30 121	17 934
Oma pääoma yhteensä	116 920	104 568	88 671	77 914

LASKELMA VOITONJAKOKELPOISISTA VAROISTA

Edellisten tilikausien voitto	45 622	52 695	18 968	21 264
Tilikauden voitto	31 716	13 157	30 121	17 934
Kertyneestä poistoerosta omaan pääomaan merkitty osuus	-10 011	-6 849		
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	67 328	59 003	49 089	39 198

ANNETUT OPTIO-OIKEUDET

Optio-oikeuden perusteella on merkittävässä 21 000 osaketta yhteenlasketulta nimellisarvoltaan 52 500 markkaa. Osakkeiden merkintäaika on 2.1.–31.3.2001, 2.1.–31.3.2002 ja 2.1.–31.3.2003. Merkintähinta on 80,50 ja 87,80 ja 94,00 markkaa.

VIERAS PÄÄOMA

Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Muut velat		1 110		1 110
------------	--	-------	--	-------

KONSERNIN SISÄISET VELAT

Ostovelat			80	206
Muut lyhytaikaiset velat			1 353	3 141
Yhteensä			1 433	3 347

SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät

Jaksotetut henkilöstökulut	73 843	65 289	3 171	1 420
Jaksotetut tuloverot	4 441	75	4 258	
Muut	1 000	1 419	376	310
Yhteensä	79 283	66 783	7 805	1 730

ANNETUT VAKUUDET, VASTUUSITOUMUKSET JA MUUT VASTUUT

1 000 mk	Konserni		Emoyhtiö	
	2000	1999	2000	1999
Muut annetut vakuudet				
Pantatut sijoitukset	6 800	6 800	6 800	6 800
Pantatut talletukset	1 796	1 417	1 016	784
Yhteensä	8 596	8 217	7 816	7 584
Samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta annetut takaukset				
	2 465	1 928	1 965	1 928
Leasingsopimuksista maksettavat määrät				
Tilikaudella	1 536	1 075	672	576
Myöhemmin	5 307	2 428	1 383	1 731
Yhteensä	6 843	3 503	2 055	2 307

Konsernin tunnusluvut

	2000	1999	1998	1997	1996
Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Liikevaihto, Mmk	762	662	530	485	434
Liikevaihdon muutos, %	15,1	24,8	9,3	11,6	29,3
Liikevoitto, Mmk	44	16	28	33	54
% liikevaihdosta	5,8	2,4	5,3	6,8	12,5
Voitto ennen satunnaisia eriä, Mmk	46	19	34	39	59
% liikevaihdosta	6,0	2,9	6,4	8,1	13,5
Taseen loppusumma, Mmk	248	228	237	209	205
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	40,4	16,7	26,3	33,6	62,8
Oman pääoman tuotto (ROE), %	28,6	12,3	22,0	26,1	52,6
Omavaraisuusaste, %	47,6	46,0	46,7	54,0	48,4
Investoinnit, Mmk	34	42	64	31	21
Henkilöstö keskimäärin	5 123	4 519	3 662	3 266	2 616
Henkilöstö vuoden lopussa	5 223	4 996	4 185	3 349	2 775
Osakekohtaiset tunnusluvut					
Voitto/osake, mk	6,57	2,73	5,00	5,75	8,79
Osinko/osake, mk	6,80	4,20	4,17	5,42	2,71
Osinko/tulos, %	103,5	153,8	83,4	94,2	30,8
Oma pääoma / osake, mk	24,21	21,71	22,96	23,38	20,37

Osakekohtaiset tunnusluvut vuosilta 1998–1996 on laskettu osakemäärällä 4 800 000 kpl (vastaa osakkeiden nykyistä nimellisarvoa).

Tunnuslukujen laskentakaavat

Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	=	$\frac{\text{Voitto ennen satunnaisia eriä} + \text{korkokulut ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat (keskimäärin)}} \times 100$
Oman pääoman tuotto (ROE), %	=	$\frac{\text{Voitto ennen satunnaisia eriä} - \text{tuloverot ja laskennalliset verot}}{\text{Oma pääoma (keskimäärin)}} \times 100$
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$
Voitto/osake	=	$\frac{\text{Voitto ennen satunnaisia eriä} - \text{tuloverot ja laskennalliset verot}}{\text{Osakkeiden lukumäärä}}$
Osinko/osake	=	$\frac{\text{Kokonaisosinko}}{\text{Osakkeiden lukumäärä}}$
Osinko/tulos, %	=	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}} \times 100$
Oma pääoma / osake	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden lukumäärä}}$

Osakkeet ja osakkeenomistajat

Omistusjako	Omistajia	Osakemäärä	Osuus, %
10 000 – 4 800 000	1	4 800 000	99,41
1 000 – 9 999	4	15 530	0,32
500 – 999	8	5 550	0,11
100 – 499	35	6 140	0,13
1 – 99	38	1 220	0,03
Yhteensä	86	4 828 440	100,00

Suurin osuus yhtiön omistuksesta tapahtuu Anuukar Ky:n kautta.
Mikäli tämä otetaan huomioon omistus jakautuu seuraavasti:

	Osuus, %
MB Rahastot	46,12
Suomen Valtio	43,05
Henkilökunta ja muut yksityishenkilöt	10,83
	100,00

Tilintarkastuskertomus

Engel-Yhtymä Oy:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Engel-Yhtymä Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilivuodelta 2000. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää konsernin ja emoyhtiön toimintakertomuksen, tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolaisten sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaisten tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Helsingissä 22. helmikuuta 2001

Reino Tikkanen
KHT

Jorma Heikkinen
KHT

Engel etsii omalla ympäristö- ja laatuosaamisellaan ratkaisuja ja tukee asiakasta ympäristötavoitteiden saavuttamisessa. Engelin tuotantoprosessit itsessään eivät tuota huomattavia määriä ympäristöpäästöjä, mutta välilliset vaikutukset ovat merkittävät. Ympäristö- ja elinkaariohjaus rakennuttamisvaiheessa, energiankulutuksen seuranta, jätteen lajittelu ja vähentäminen sekä työkoneiden ja siivousaineiden käyttö kiinteistön käyttö- ja ylläpitovaiheessa ovat Engelin ympäristötyön ja kehittämisen kohteita. Toiminnan painopisteet ja vuosittain asetettavat tavoitteet muuttuvat asiakkaiden tarpeiden ja oman toiminnan jatkuvan parantamisen myötä.

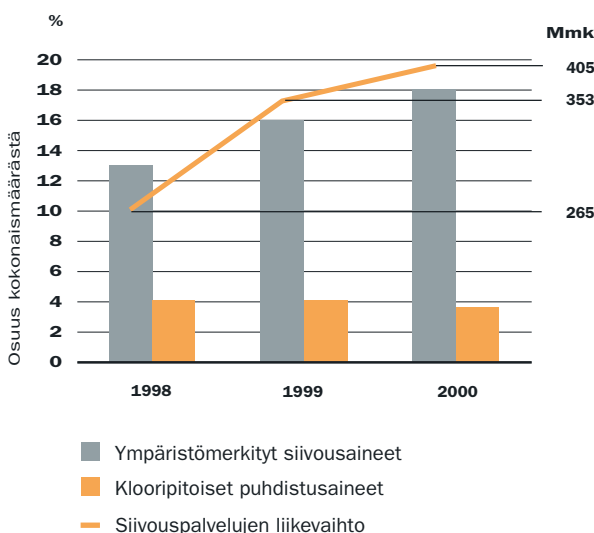
ASIAKAS HYÖTYY ENGELIN YMPÄRISTÖ-OSAAMISESTA

Engel on osallistunut omien toimialojensa kehittämiseen erilaisin ympäristökehityshankkein, muun muassa osallistumalla kiinteistö- ja rakennusalan ympäristöohjelmaan ProGresSiin. Ohjelman tavoitteena on lisätä kiinteistö- ja rakennusallalla elinkaari-ajattelua sekä ympäristövaikutusten huomioimista.

Palveluyrityksen toiminnassa ja välineiden kehittämisessä on avainasia, että ympäristöohjelman toteuttaminen näkyy asiakasyrityksen toiminnassa. Engel on koonnut asiakas- ja kiinteistökohtaista ympäristöinformaatiota omasta toiminnastaan ja auttanut näin asiakkaita laskemaan ympäristökustannuksia sekä tekemään ympäristötilinpäätöksiä. Ympäristökuorimitusten ja muiden haittojen mittaamisen rinnalla pyritään myös asiakkaan kannalta hyödyllisten vaikutusten arvioimiseen.

Ympäristötietouden lisääminen ja uusien, ympäristön kannalta tärkeiden asioiden tunnistaminen ja kuntoon laittaminen sekä käyttökelpoisten tunnuslukujen luominen ovat Engelin haasteita. Tuottamiensa palvelujen aiheuttamia päästöjä ja syntynyttä jätettä

SIIVOUSPALVELUT JA YMPÄRISTÖ

Engel on mitannut jo useamman vuoden ajan erilaisin kulutusluvuin, mutta mittaustarkkuuden parantuessa mittaustuloksia ei voi verrata keskenään.

YMPÄRISTÖSELVITYKSILLÄ HARKITTUIHIN TAVOITTEISIIN

Engel laatii ympäristöselvityksiä muun muassa hanke-suunnittelua ja rakennushankkeiden tavoiteasettelua varten. Selvityksissä käsitellään kattavasti rakennuspaikan, toimintojen sekä kiinteistöjen käytön ja hoidon ympäristönäkökohdat.

Ympäristöselvitykset auttavat tilaajan ympäristöarvojen ja -strategian mukaista tavoiteasettelua. Ympäristötavoitteet liittyvät sijaintiin, rakennuksen elinkaariominaisuuksiin, olevien rakennusten hyödyntämiseen, tilojen sisäolosuhteisiin, tekniisiin järjestelmiin ja yksittäisiin tuotteisiin.

RAKENUTTAMISTA ELINKAARIPERSPEKTIIVILLÄ

Engel on huomionnut rakennuttamistoimintansa aloittamisesta lähtien ne ympäristönäkökohdat, jotka kiinteistönomistaja ja käyttäjä kohtaavat rakennushankkeissa ja tilahankinnoissa.

Rakennuttamisessa ympäristövaikutukset ovat tapauskohtaisia ja vaikeasti tilastoitavissa asiakkaiden eri lähtötilanteiden vuoksi. Ympäristövaikutukset ovat aina myös monen osapuolen muodostaman palveluketjun tulos, joka toteutuu vasta ajan kuluessa.

Tärkein tavoite on, että asiakas saavuttaa konkreettisia, hyödyllisiä muutoksia ympäristömyötäisellä rakennuttamisella. Näitä ovat toiminnan fyysisten puitteiden ja olosuhteiden paraneminen sekä niiden aiheuttamien ympäristöhaittojen väheneminen.

HUOLTOKIRJA TÄRKEÄ OSA KÄYTTÖÖNOTTOA

Engelin palvelujen kehittämisen keskeisenä periaatteena on välittää kiinteistönomistajalle, tilojen käyttäjälle ja kiinteistönhoidosta vastaavalle tietoa ympäristömyötäisellä rakennuttamisella saavutettujen rakennuksen, rakennusosien ja järjestelmien elinkaariominaisuuksista ja hyödyntämistavoista. Rakennuksen käyttöönluovutus on noussut rakennuttamisen tärkeäksi vaiheeksi, missä kiinteistön huoltokirjalla ja käyttäjän opastuksella on tärkeä rooli.

ENERGIATEHOKKUUTEEN YHDESSÄ ASIAKKAAN KANSSA

Lämpö- ja sähköenergian sekä veden menekeistä aiheutuvat kustannukset muodostavat kiinteistöjen ylläpitokustannuksista olennaisen erän. Energian ja veden käytössä yhdistyy sekä taloudellinen että ympäristönäkökulma.

Engel on kehittänyt voimakkaasti energiaosaamisestaan yhteistyökumppaninaan Motiva Oy. Motivan auktorisoimat engeliläiset suunnittelevat yhdessä asiakkaan kanssa kiinteistöjen energiankäyttöä ja huolehtivat kiinteistöjen energiataloudesta, suorittavat energia-katselmuksia ja laativat kiinteistöjen kuntoarvioita.

JÄTELAJITTELU VÄHENTÄÄ KAATOPAIKKAJÄTETTÄ

Engelin jätesäkkien ja roskapussien käytölle asetamat tarkoituksenmukaisuustavoitteet saavutettiin viime vuonna, määrällisiä tavoitteita ei. Jätelajittelun tehostuessa erilaisten lajittelutuotteiden tarve asiakas-kohteissa on kasvanut. Muun muassa värikoodattuja roskapusseja ja biojättepusseja Engel hankki selvästi aiempia vuosia enemmän. Toisaalta kaatopaikoille joutuvan jätemuovin määrä väheni, kun Engel valitsi kevyitä pusseja. Muovin määrään voidaan edelleen vaikuttaa jätteiden syntypaikkalajittelulla, tilojen käyttäjien vastuullisella toiminnalla ja harkitulla roskapussien käytöllä.

YMPÄRISTÖMERKITTY SIIVOUSAINEET

Engelin tavoitteena on kasvattaa tasaisesti ympäristömerkittyjen siivousaineiden osuutta hankinnoistaan. Ympäristön kannalta haitallisen kloorin käyttöä ei voida terveydellisten riskien minimoimiseksi täysin lopettaa, mutta opastuksella ja huolellisella käytöllä määrät saadaan pidettyä pienenä.

UDELLEENKÄYTTÖ JA KIERRÄTYS

Engel toimittaa osan romuttamistaan siivouskoneista pääkaupunkiseudulla yritykselle, joka purkaa ne ja käyttää varaosina kunnostettaviin koneisiin. Pohjois-Suomessa yhtiö on toimittanut käyttämättömiksi jääneitä tulostimia ja atk-laitteita edelleen hyötykäyttöön oppilaitoksille.

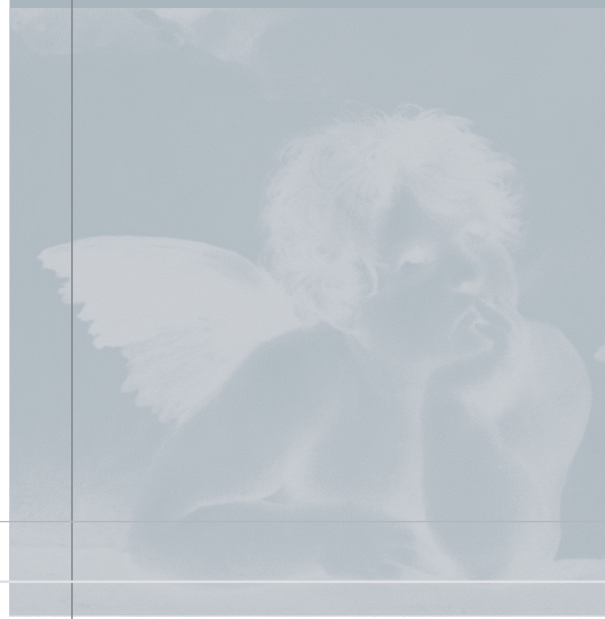
Siivoojien ehjät, mutta kuluneet työasut siirretään kohteisiin, missä työ on erittäin likaista ja suojavaatteita tarvitaan paljon.

TYÖYMPÄRISTÖN PARANTAMINEN

Työympäristöstä, työvälineiden kunnosta ja siisteydestä huolehtiminen vaikuttaa työturvallisuuteen sekä työyhiytyvyyteen, minkä vuoksi ne ovat Engelissä jatkuvan opastuksen ja arvioinnin aiheita. Engel kohensi kertomusvuonna myös yritysilmettään uusimalla siivoushenkilöstön työasut.

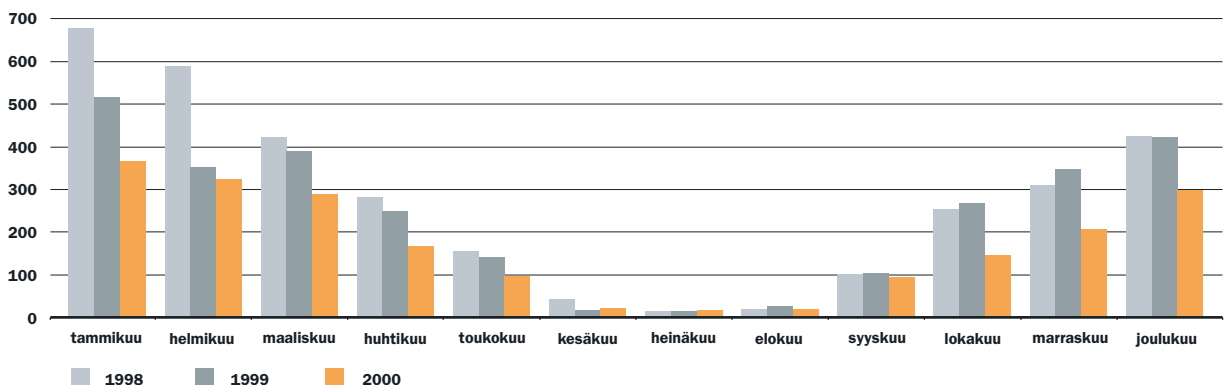
Ympäristönäkökohdat huomioon ottavan tuotekehityksen ansiosta uusien kiinteistöhoito- ja siivouskoneiden melutaso on alhainen, mikä lisää niiden käyttömukavuutta ja tuo joustavuutta työn suorituksen ajankohtaan. Samasta syystä Engel pyrki käyttämään hajuttomia puhdistus- ja hoitoaineita. Hajusteiden puuttuminen vähentää myös ympäristöön joutuvien kemiallisten yhdisteiden määrää.

Engel arvioi autojen ja työkoneiden aiheuttamia haittoja konekannan iän, ajettujen kilometrien, polttonesteosten ja korjaus- ja huoltokustannusten avulla. Yhtiö maksoi kertomusvuonna kilometrikorvauksia 9,1 miljoonaa markkaa. Bensiini- ja diesel-ostot olivat 4,1 miljoonaa markkaa ja korjaus- ja huoltokustannukset 7,6 miljoonaa markkaa. Summat ovat kasvaneet jonkin verran edellisvuodesta lähinnä yhtiön toiminnan kasvun ja polttonesteiden korkean hinnan vuoksi.

Lämmönkulutuksen seuranta on osa Engelin tarjoamia kiinteistöjen ylläpito- ja huoltopalveluja. Lämmönkulutuksen vähentäminen säästää energiaa. Kulutuksen seuranta puolestaan edistää energian järkevää käyttöä, mikä säästää ympäristöä. Engel on huolehtinut vuodesta 1995 lähtien Editan kiinteistöjen ylläpidosta ja huollosta.

Edita Oy:n kiinteistöjen¹⁾ lämmönkulutus, MWh

¹⁾ Hakuninmaantie 2, Helsinki. Kiinteistöissä sijaitsee merkittävä osa Editan kirjapainoista.

Henkilöstötilinpäätös

Henkilöstövisio kuvaa Engelin henkilöstöasioiden tavoitetilän: Engelissä on osaava ja motivoitunut henkilöstö, jonka työn tuottavuus, työtyytyväisyys ja hyvinvointi ovat korkealla tasolla. Engel nähdään edelläkävijätyöyhteisönä, jonka palvelukseen halutaan. Henkilöstö näkee tulevaisuutensa positiivisena ja kokee ylpeyttä kehittäessään itseään työssään lisäarvon tuottamiseksi asiakkailleen ja työyhteisölleen.

HENKILÖSTÖSTRATEGIA

Henkilöstöstrategia sisältää Engelin menestymisen kannalta tärkeät asiat sekä henkilöstötilinpäätöksen keskeiset kehittämisalueet. Henkilöstöstrategia koostuu seuraavista osista:

- osaamisen ylläpito ja kehittäminen
- kannustava päivittäisjohtaminen
- henkilöstöstrategian toteutumisen seuranta

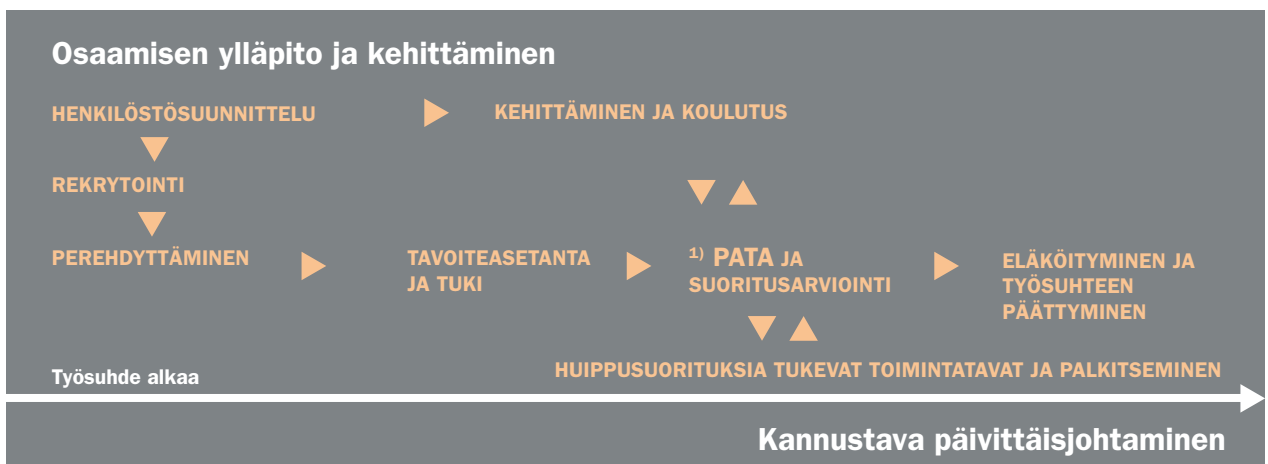
OSAAMISEN YLLÄPITO JA KEHITTÄMINEN

Osaamisen kehittämisen tarkoituksena on luoda toimialalle uusia, asiakkaiden tarpeita vastaavia palvelumuotoja, jotka mahdollistavat Suomessa ainutlaatuisen kiinteistöalan kokonaispalvelun tarjoamisen asiakkaalle.

Osaamisen varmistaminen perustuu toimialojen tekemälle henkilöstösuunnittelulle, tehokkaalle rekrytoinnille, onnistuneelle perehdytykselle ja etenemisen mahdollistavalle, koko organisaation kattavalle koulutusohjelmalle.

Jokainen esimies vastaa oman yksikkönsä rekrytoinnista. Rekrytointitarve on suurin Etelä-Suomessa, jossa esimiesten apuna toimii erillinen rekrytointiyksikkö. Engelin kotisivuilta saa tietoa avoimista työpaikoista ja siellä voi myös tehdä työpaikkahakemuksen. Muita rekrytointikeinoja ovat puhelimitse toimiva

HENKILÖSTÖJOHTAMISEN PROSESSIT

¹⁾ PATA = palaute- ja tavoitekeskustelu

työtietolinja, erilaiset työtorimessut ja lehti-ilmoittelu. Rekrytointia tehostamaan Engel on kehittänyt IT-sovelluksen, jolla tiedon avoimista työpaikoista saa helposti.

Engelin kaltaisessa nopeasti kasvavassa organisaatiossa perehdyttäminen on tärkeä osa toimintaa. Toimialakohtainen perehdytysmateriaali mahdollistaa jokaisen uuden engeliläisen nopean paneutumisen tehtäviinsä ja sitä kautta tuottavaan työhön. Engel haluaa olla alansa paras perehdyttäjä.

Engel on määritellyt kullekin toimialalleen ydinosaamisalueet asiakastarpeiden ja toimialojen tulevaisuudennäkymien perusteella. Ydinosaamisalueet ohjaavat yhtiön ammatillista Palvelu pitää -koulutusta. Näin toimimalla Engel säilyttää nykyiset vahvuutensa ja pystyy samalla vastaamaan kehittyvän toimialan uusiin tarpeisiin.

Ammattitutkintoon tähtäävä Engel-mestari-koulutus takaa asiakkaille myös jatkossa toimialan ajantasaisen tiedon hallitsevan henkilöstön. Työntekijät suorittavat yrityskohtaisissa ja henkilökohtaisissa koulutusohjelmissä muun muassa siivouksen, kiinteistönhoidon ja vartioinnin ammattitutkintoja. Engeliläistä edelläkävijyyttä esimiestyössä on Suomessa ensimmäisten joukkoon lukeutuva yrityskohtainen johtamisen erikoisammattitutkinto. Koska Engel toimii yli kahdellasadalla paikkakunnalla, on olennaista, että esimiehet hallitsevat itsenäisesti kehittäjän roolinsa.

KANNUSTAVA PÄIVITTÄISJOHTAMINEN

Kannustava päivittäisjohtaminen merkitsee Engelin henkilöstölle selkeitä tavoitteita, säännöllisiä palaute- ja tavoitekeskusteluja, aloitemahdollisuutta ja tunnetta siitä, että onnistumiset palkitaan. Tässä onnistuminen edistää henkilöstön työtyytyväisyyttä. Kannustavan päivittäisjohtamisen mallit toimivat engeliläisen esimiehen apuna erilaisissa johtamistilanteissa.

Tavoitteiden asettamisessa käytetään tuloskortti-ajattelua (Balanced Scorecard). Jakamalla tavoitteet osatavoitteiksi tuloksen, asiakkaiden, sisäisten toi-

mintaprosessien ja oppimisen näkökulmasta, saadaan aikaan konkreettisia, mitattavia tavoitteita. Henkilöstöstrategian näkökulmasta tavoitteita ovat muun muassa suoritettujen ammattitutkintojen määrä, pysyvyys, sairauspoissaolot ja tehtyjen aloitteiden määrä.

Palaute- ja tavoitekeskusteluissa (PATA) asetetaan tulevan kauden tavoitteet tärkeysjärjestykseen tuloskortin puitteissa sekä seurataan ja tuetaan tavoitteiden saavuttamista. Samaan aikaan arvioidaan henkilön kehittymistarpeet ja -pyrkimykset. Palaute-tavoitekeskustelukäytäntöä on kehitetty vuoden aikana muun muassa tekemällä tutkimus keskustelujen koetusta laadusta. Tutkimustulosten perusteella keskusteluohjeita kehitettiin ja asiaa nostettiin yrityksessä entistä voimakkaammin esille. Palaute- ja tavoitekeskustelu on myös yhtenä johtamisen erikoisammattitutkinnon näyttökokeena.

Kannustavaa päivittäisjohtamista, huippusuorituksen aikaansaamista ja jatkuvaa kehittymistä tuetaan engeliläisillä palkitsemiskäytännöllä, jotka perustuvat yhä enemmän organisaatiossa tunnistettuihin onnistumisiin ja esimiesten arvioihin.

HENKILÖSTÖSTRATEGIAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Henkilöstöstrategian toteutumista seurataan säännöllisesti henkilöstötilinpäätöksestä ja ilmapiiritutkimuksista saatavien tunnuslukujen avulla. Vuosittain toistuvat samat tunnusluvut mahdollistavat toiminnan kehittymisen seuraamisen ja toimivat siten johtamisen apuvälineinä engeliläisille esimiehille.

Kerran vuodessa järjestetään myös Palvelu pitää -laatukilpailu, jossa yksiköt eri toimialoilta ottavat mittaa toisistaan. Laatukilpailun ja sitä edeltävän itsearvioinnin tarkoituksena on edistää johtamisen prosessien käyttöä sekä oppia käyttämään hyväksi vertailutietoa oman yksikön kehitystyössä. Palvelu pitää -kilpailussa yksiköiden suoritukset arvioidaan Suomen laatupalkinnon kriteerein.

HENKILÖSTÖ

Vuosi 2000 oli henkilöstömäärän tasaisten kasvun aikaa.

Kiinteistö-, siivous- ja turvapalvelujen henkilöstömäärä kasvoi vuonna 2000 aikaisempia vuosia maltillisemmin. Vantaan Talotaito Oy:n osto vahvisti Engelin kiinteistöpalveluosaamista pääkaupunkiseudulla ja toi yhtiöön 41 uutta työntekijää. Siivouspalvelujen henkilöstömäärän nousu perustui pääosin orgaaniseen kasvuun. Hoivapalvelut laajensi osaamistaan mielenterveyskuntoutujien hoitoon ostamalla Ykköshoiva Oy:n Pirkanmaan alueelta. Turvapalvelut kasvoi paitsi perinteisessä vartiointiliiketoiminnassa myös kasvattamalla turvatekniikkaosaajien määrää. Hallinnon ja rakennuttamispalvelujen henkilöstömäärä ei muuttunut oleellisesti edellisestä vuodesta.

Henkilöstömäärän kausivaihtelu oli edellisen vuoden kaltainen. Kesäkuukausina henkilöstön määrä nousi voimakkaasti, lähinnä lomasijaisuuksien ja sesonkikohteiden vuoksi. Kausivaihtelua oli kulu-neena vuonna noin 400 henkilön verran.

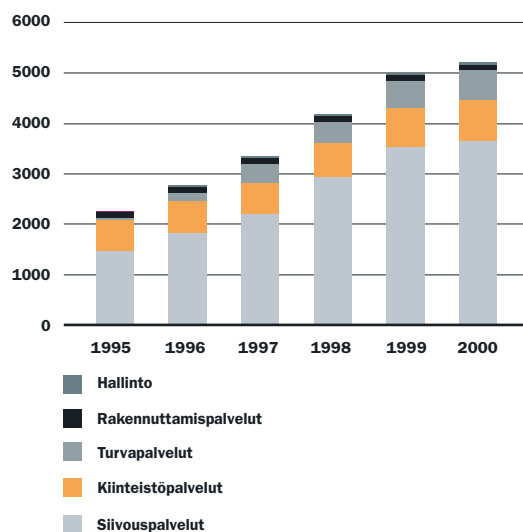
Vakituisten työsuhteiden määrä pysyi kaikilla toimialoilla korkeana. Kiinteistö- ja siivouspalveluissa yli 80 prosenttia työsuhteista oli vakituisia. Rakennuttamis- ja turvapalveluissa vastaavat luvut olivat yli 90 prosenttia.

Kokoaikaisten työsuhteiden osuus nousi kiinteistö-, siivous- ja turvapalveluissa edelliseen vuoteen verrattuna. Vähiten kokoaikaisia työntekijöitä oli siivouspalveluissa, mutta sielläkin yli 50 prosenttia työntekijöistä työskentelee kokopäiväisesti.

Henkilöstön keski-ässä ei tapahtunut olennaisia muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Turvapalveluissa työskentelevien henkilöiden keski-ikä laski edelleen, kun taas kiinteistö- ja siivouspalvelujen henkilöstön keski-ikä nousi. Ikärakenteesta tapahtuneista muutoksista suurin oli nuorten, alle 20-vuotiaiden työntekijöiden vähentyminen erityisesti siivouspalveluissa. Ikäjakauma osoittaa, että rekrytoinnin suunnitelmallisuutta ei saa unohtaa tulevina vuosina ja että työkyvyn ylläpitämiseen on kiinnitettävä jatkossa entistä enemmän huomiota. Niin ikään kokemuseräisen tiedon siirtämiseen on panostettava jatkossakin. Mentorointitoimintaan panostaminen on yksi tulevan vuoden tavoitteista erityisesti rakennuttamispalveluissa, joissa henkilöstön keski-ikä on muita toimialoja korkeampi.

Ulkomaalaisten työntekijöiden määrä kasvoi edelleen. Engelissä on yli 450 ulkomaalaista työntekijää, jotka puhuvat lähes 40:tä eri kieltä. Monikulttuurisuus luo haasteita päivittäiseen johtamistyöhön ja erilaisen koulutus- ja kehittämismateriaalin tekeminen yhä useammalla kielellä onkin arkipäivää erityisesti pääkaupunkiseudulla. Monimuotoisuuden tukeminen ja erilaisuuden näkeminen voimavarana on tärkeä asia, johon Engel paneutuu vuonna 2000 alkaneen monimuotoisuusjohtamisprojektin avulla. Projektin tavoitteena on laatia koulutusohjelma, jolla kehitetään esimiesten monikulttuurisuuden ymmärtämistä ja kielitaitoa. Esimerkkinä monikulttuurisuudesta Engelissä voidaan mainita muun muassa virolaisen siivousalan opiskelijaryhmän työharjoittelu pääkaupunkiseudulla viime kesänä.

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ 1995–2000

KONSERNIN HENKILÖSTÖTULOSLASKELMA

1 000 MK	2000			1999		
LIIVEVAIHTO	761 651	100,0 %		661 981	100,0 %	
HENKILÖSTÖKULUT						
Varsinaisen työajan kulut						
Palkat	396 555			358 869		
Palkkiot	615			701		
	397 170	52,1 %	76,0 %	359 570	54,3 %	77,2 %
Tulospalkkiokulut	3 936	0,5 %	0,8 %	5 433	0,8 %	1,2 %
Ylityökulut	6 322	0,8 %	1,2 %	5 967	0,9 %	1,3 %
Henkilöstön uusiutumiskulut						
Vapaapäiväkulut	6 823			4 930		
Perehdytyskulut	3 131			2 604		
Testauskulut	351			268		
Työpaikkailmoitukset	594			584		
Vuosilomapalkat ja -korvaukset	44 186			39 598		
Lomarahat	17 475			14 639		
Lomapalkkavelan muutos	4 363			2 093		
Muut sosiaalipalkat	2 573			1 532		
	79 496	10,4 %	15,2 %	66 248	10,0 %	14,2 %
Henkilöstön kehittämiskulut						
Työpaikkakoulutus	3 041			1 951		
Koulutusajan palkat	7 501			5 905		
Työterveyshuolto	2 100			1 533		
Kela-korvaukset	-954			-810		
Muut sosiaalitoiminnan kulut	1 768			1 397		
	13 456	1,8 %	2,6 %	9 976	1,5 %	2,1 %
Henkilöstön rasituskulut						
Tapaturmavakuutus	3 624			3 600		
Tapaturma-ajan palkat	643			537		
Tapaturmavakuutuskorvaukset	-689			-875		
Sairaus- ja äitiyslomapalkat	13 665			12 102		
Sairaus- ja äitiyspäivärahapalautukset	-2 256			-1 725		
Työkyvyttömyyseläkekulut	5 921			4 260		
Työterveyshuolto	2 100			1 533		
Kela-korvaukset	-954			-810		
	22 054	2,9 %	4,2 %	18 622	2,8 %	4,0 %
Henkilöstökulut yhteensä	-522 434	68,6 %	100,0 %	-465 816	70,4 %	100,0 %
ALIHANKINTANA TEHDYT TYÖT	-16 715	2,2 %		-18 236	2,8 %	
MUUT KULUT	-190 786	25,0 %		-164 772	24,9 %	
TILIKAUDEN VOITTO	31 716	4,2 %		13 157	2,0 %	

HENKILÖSTÖTASE

Henkilöstön arvo mitataan henkilöstötaseessa korvaamiskustannusten näkökulmasta. Henkilöstön tasearvoksi on otettu kustannukset, jotka aiheutuisivat, jos joutuisimme rekrytoimaan koko henkilöstön uudelleen vapailta markkinoilta sekä perehdyttämään ja kouluttamaan hankitun henkilöstön toimialojen asettamalle vaatimustasolle. Henkilöstötuloslaskelma puolestaan kertoo, mitä panostuksia tilikaudella on tehty henkilöstön arvon nostamiseksi.

Rekrytointikustannuksissa on otettu huomioon työpaikkailmoittelu, henkilöstövalintaan käytetty aika ja soveltuvuustestaus. Perehdyttämisen prosessiin sitoutuvat kustannukset ovat osa tasekustannusta. Näitä ovat muun muassa perehdyttäjän työaika, perehtymisen osuus työntekijän omasta työpanoksesta alkukausien aikana ja työkyvyn ylläpidon perustana toimiva työterveystarkastus. Koulutuskustannuksiin on puolestaan laskettu perehdyttämiskoulutus, ammatillinen Palvelu pitää -koulutus ja ammatti- tai erikoisammattitutkintoon tähtäävä Engel-mestari-koulutus.

ENGEL-YHTYMÄN HENKILÖSTÖTASE

2000 JA 1999

Rekrytointi	2000	1999
Työhönottoilmoittelu	7 043 600	6 322 000
Työhönotto	3 768 133	3 442 000
Soveltuvuustestit	5 510 000	4 470 000
Työkykyarviointi	5 223 000	4 996 000
	<hr/>	<hr/>
	21 544 733	19 230 000
Perehdytys		
Työssä oppiminen	84 177 445	73 377 000
Opastajan työpanos	15 956 000	14 462 000
	<hr/>	<hr/>
	100 133 445	87 839 000
Osaamisen kehittäminen		
Perehdytysajan koulutus	20 826 500	19 257 000
Palvelu pitää -ohjelma	12 099 000	11 333 000
Mestari-taso	38 346 000	36 800 000
	<hr/>	<hr/>
	71 271 500	67 390 000
Kaikki yhteensä	192 949 678	174 461 000

TYÖHYVINVOINTI

Henkilöstön työkyky on hyvä. Työhyvinvoinnin kokonaisvaltainen kehittäminen on vuoden 2001 tärkeimpiä painopisteitä.

Henkilöstön työkykyä seurataan pääasiassa työhöntulotarkastuksissa sekä säännöllisissä ikäryhmätarkastuksissa. Tarkastuksissa tehdään fyysiset testit ja seurataan muun muassa työkyvyn kehittymistä, painoindeksiä, verenpainetta ja kolesteroliarvoja. Vaikka sairauksien ennaltaehkäisyyn on kiinnitetty huomiota, sairauspoissaolot kasvoivat kaikilla toimialoilla viime vuonna. Eniten sairauskäyntejä aiheuttivat hengitystieinfektiot, tuki- ja liikuntaelin- sekä verenkiertoelin-sairaudet.

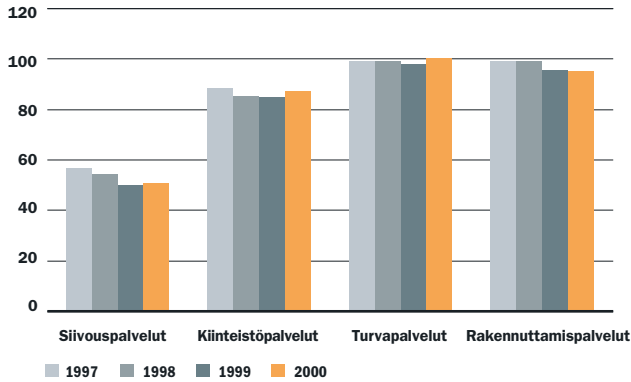
Työhyvinvoinnin kehittäminen on myös tulevan vuoden haaste. Työhyvinvoinnin kehittämiseksi on laadittu vuonna 2000 valmistuneen työterveyshuoltotutkimuksen pohjalta projektisuunnitelma, jonka tavoitteena on täsmentää työterveyshuollon toimintatapa ja roolia sekä lisätä alueellista yhteistyötä esimiesten ja työterveyshuollon toimittajien välillä. Konserniyhteistyöryhmän perustaminen ja työsuojelutoiminnan uudistaminen ovat osaltaan mahdollistamassa myönteistä kehitystä työkyvyn ylläpidossa ja tapaturmahallinnassa.

Siivous- ja kiinteistöpalveluissa työtapaturmien suhteellinen määrä pysyi lähes edellisten vuosien tasolla. Turvapalveluissa työtapaturmien määrä sen sijaan laski hieman. Tapaturmien vaikeusaste kasvoi niin siivous- kuin kiinteistöpalveluissakin, joissa eräät yksittäiset tapaturmat aiheuttivat pitkiä poissaoloja.

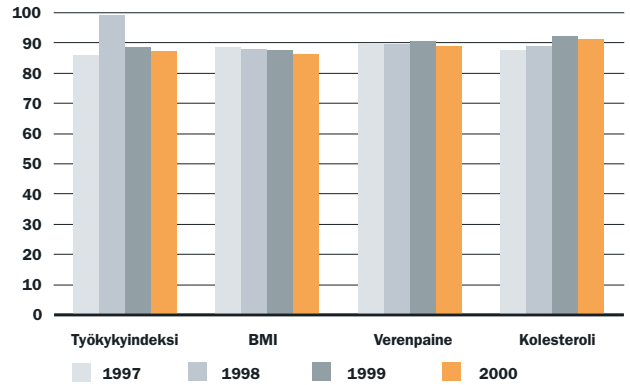
Viime vuoden lopulla Engel kehitti vakuutusyhtiönsä kanssa sähköisen tapaturmien ilmoitusjärjestelmän, joka nopeuttaa ja tehostaa tapaturmailmoitusprosessia. Järjestelmä otettiin valtakunnalliseen käyttöön 1.1.2001 alkaen. Uudella järjestelmällä nopeutetaan palautteen antamista ja ennaltaehkäistään työtapaturmien syntymistä.

Työkyvyttömyyseläkkeiden määrä oli edellisten vuosien kaltainen. Työkyvyttömyyseläkkeiden aiheuttamat kustannukset olivat edelleenkin yleisiä keskiarvoja pienemmät, mikä on myönteinen asia.

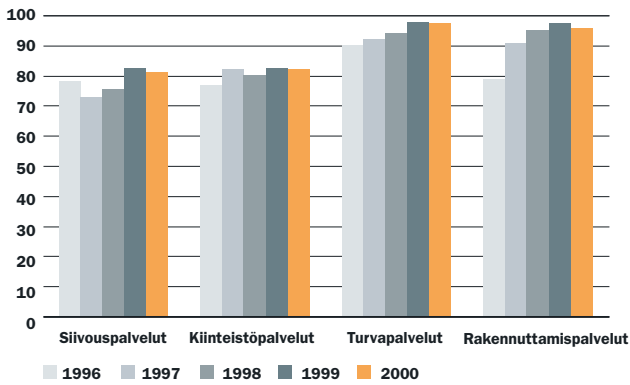
KOKOAIKAISTEN OSUUS, %

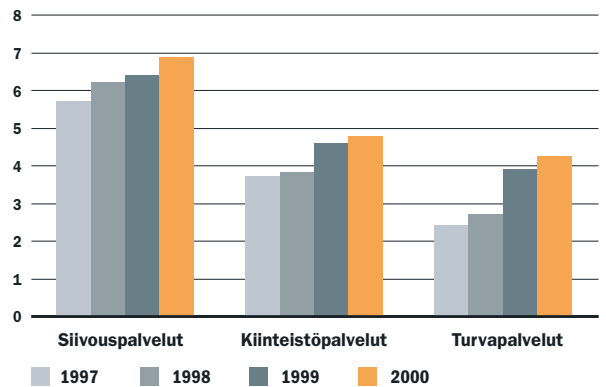
TERVEYS JA TYÖKYKY, % tutkituista, joilla vähintään tyydyttävät arvot

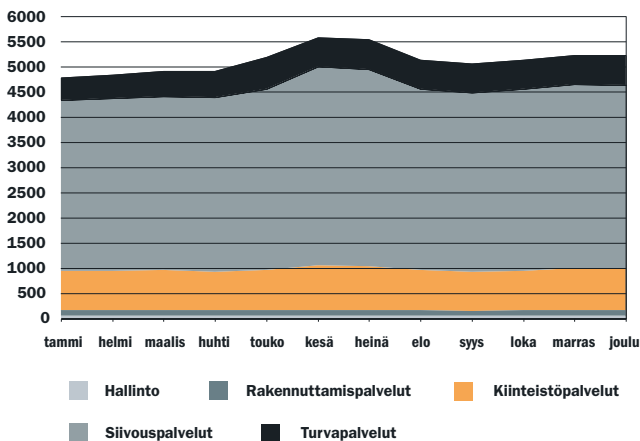
VAKITUISTEN OSUUS, %

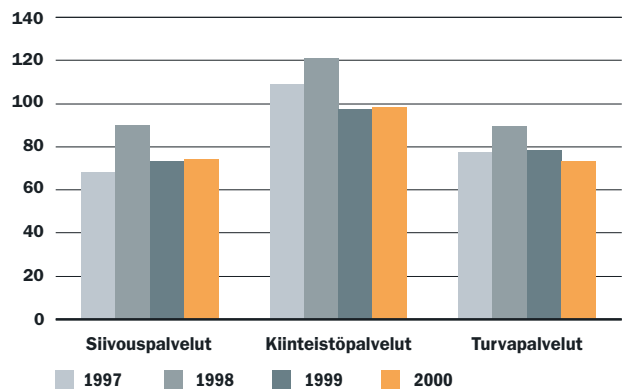
SAIRAUSSPOISSAOLOT, % työtunneista

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ 2000, kuukausittainen kehitys

TAPATURMIEN MÄÄRÄ, kpl / milj. työtuntia

HENKILÖSTÖN UUSIUTUMINEN

Engel keskittyi edelleen henkilöstön pysyvyyden ja vaihtuvuuden hallintaan.

Siivous-, kiinteistö- ja turvapalvelujen henkilöstön pysyvyys nousi edellisestä vuodesta. Rakennuttamis- palveluissa pysyvyys oli edelleen hyvin korkealla tasolla, mikä on tyypillistä toimialan asiantuntija- organisaatioille.

Siivouspalvelujen vaihtuvuus oli alalle tyypillisellä tasolla. Kiinteistö- ja turvapalveluissa vaihtuvuus nousi hieman edellisvuodesta. Kuluneen vuoden aikana vaihtuvuuden ja pysyvyyden hallintaa edistettiin muun muassa esimiehille järjestetyllä rekrytointi- koulutuksella ja suunnitelmallisella perehdytyksellä.

HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN

Koulutus monipuolistui vuonna 2000.

Koulutusohjelman mukaiset kurssit toteutuivat vuonna 2000 hyvin perehdytyksen, Palvelu pitää- ja mestari-koulutuksen osalta. Toimihenkilöiden koulutuspäivien lukumäärä laski hieman kiinteistö-, turva- ja rakennuttamispalveluissa yksiköiden laatu- koulutuksen erilaisten aikataulujen vuoksi. Tästä huolimatta siivouspalvelujen koulutuspäivien lukumäärä pysyi edellisen vuoden tasolla. Työntekijäkoulutuksessa keskimääräiset koulutuspäivät nousivat hieman kaikilla toimialoilla yksikkökohtaisesti järjestettyjen tilaisuuksien ansiosta. Uutena asiana koulutusrakenteeseen tuli hoivapalvelujen toimialakohtaiset koulutukset.

Työntekijäkoulutuksessa kiinnitettiin erityistä huomiota perehdytyskoulutukseen. Perehdytyksen toteutumista seurataan säännöllisesti ja sen onnistumisesta raportoidaan. Uusien toimihenkilöiden alkukoulutus toteutui suunnitellun ohjelman mukaisesti. Tavoitteena on käydä toimihenkilön peruskurssi ensimmäisen puolen vuoden aikana. Sitä ennen työpaikalla tapahtuvan perehdytyksen apuna on Opas uuden toimihenkilön alkutaipaleelle.

Palvelu pitää -ohjelman tavoitteena on välittää uutta tietoa, toimintatapoja ja osaamista läpi koko organisaation. Vuoden 2000 ohjelmassa järjestettiin koulutusta yli kymmenestä aiheesta; koulutukseen osallistui yhteensä 200 esimiestä. Tulevaisuudessa kiinnitetään erityistä huomiota kurssimateriaalin kehittämiseen niin, että esimiehet saavat lisää tukea oman henkilöstön kouluttamista varten.

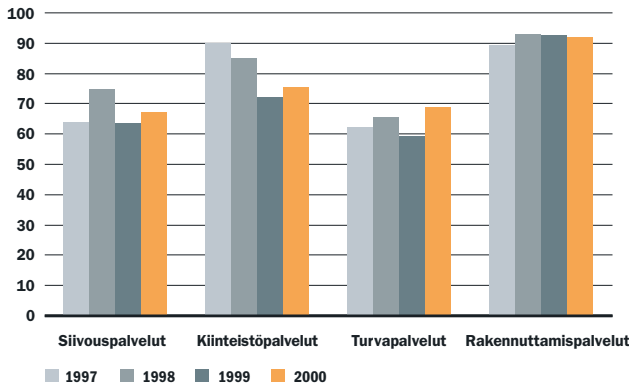
Engel-mestari-koulutus ylitti yhtiön odotukset kulu-

neena vuonna. Esimiehille tarkoitetun johtamisen erikoisammattitutkinnon (JET) suoritti 20 engelinläistä ympäri Suomea. Suoritettujen tutkintojen lisäksi koulutus konkretisoitui Engelin toiminnan kehittämiseen liittyvinä diplomitöinä sekä yhteistyön lisääntymisenä ja syventymisenä eri toimialojen välillä. JET-ammattitutkinnon suorittaneille esimiehille järjestetty kummikoulutus päättyi niin ikään ensimmäisen ryhmän osalta. Kokemukset JET:istä olivat hyvin myönteisiä ja tutkintoon tähtävää koulutusohjelmaa jatketaan vuonna 2001 uuden ryhmän voimin. Samalla käynnistyvät myös uudet JET-kummiryhmät opiskelijoiden tueksi ja avuksi.

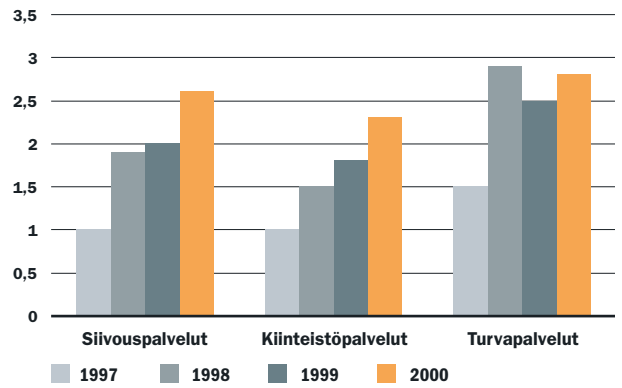
Engelinläiset suorittivat kuluneena vuonna laitoshuoltajan, vartijan ja kiinteistöhoitajan ammattitutkintoja, siivoustyönohjaajan ja turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkintoja sekä siivousteknikon tai puhdistusalan opistotason ja työtekniikan tutkintoja. Engelin oman asiakaskohtaisen näyttötutkinnon suoritti vuoden aikana 53 laitossiivoajaa. Kaikkiaan erilaisiin koulutusohjelmiin osallistui vuoden aikana yhteensä noin 100 engelinläistä. Koulutuksemme toimivuutta osoittaa muun muassa laaja osanotto ja voitto vuoden siivoojakilpailussa.

Yhteensä 153 engelinläistä kaikilta organisaatio- tasoilta kokoontui elo-syyskuussa kuuteen kahden päivän tilaisuuteen ideoimaan mikä on tulevaisuuden Engel. Näistä ideoista kehitettiin toimitusjohtajan johdolla Engelin uusi strategia ja saatiin paljon kehittämisideoita toiminnan parantamiseksi, joita on otettu huomioon vuoden 2001 suunnittelussa.

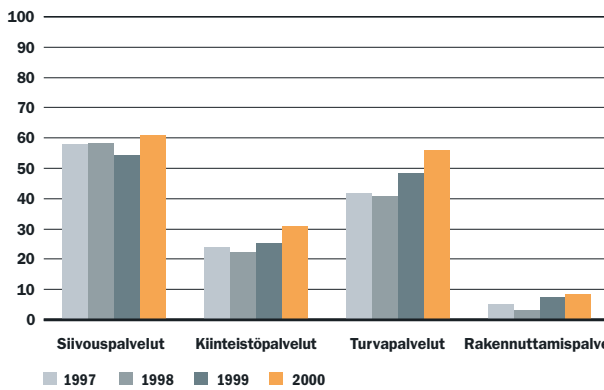
HENKILÖSTÖN PYSYVYYS, %

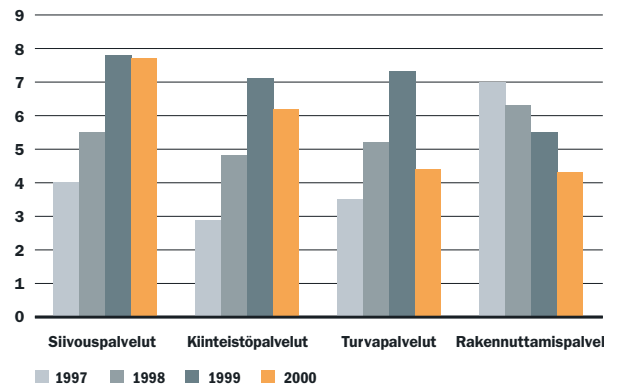
TYÖNTEKIJÖIDEN KOULUTUS, koulutuspäiviä keskimäärin

HENKILÖSTÖN VAIHTUVUUS, %

TOIMIHENKILÖIDEN KOULUTUS, koulutuspäiviä keskimäärin

ENGELIN KOULUTUSOHJELMA 2001

<p>MESTARI-TASO TUTKINTOTAVOITTEINEN KOULUTUS</p> <p>ENGEL PALVELU PITÄÄ AMMATTITEKNINEN JATKOKOULUTUSOHJELMA</p> <p>PEREHDYTYKS JA ALKUKOULUTUS</p>	<p>Työntekijät</p> <ul style="list-style-type: none"> • LAITOSIIVOOJAN AMMATTITUTKINTO • KIINTEISTÖHOITAJAN AMMATTITUTKINTO • VARTIJAN AMMATTITUTKINTO • ESIMIEHET KOULUTTAVAT HENKILÖSTÖNSÄ PALVELU PITÄÄ -KURSSILLA SAAMANSA MATERIAALIN AVULLA • TULOSKOKOUKSET TOIMIVAT TÄRKEÄNÄ KOULUTUSTAPAHTUMANAA • PEREHDYTYKSEN JA TYÖN OPASTUKSEN TUKIMATERIAALINA ON KAIKKIEN TOIMIALOJEN YHTEINEN PEREHDYTYSKORTTI JA TOIMIALAKOHTAINEN OPASTUSKORTTI • TOIMIALAKOHTAINEN AIKUISKOULUTUS 	<p>Esimiehet ja muut toimihenkilöt</p> <ul style="list-style-type: none"> • JET II JOHTAMISEN ENGEL-TUTKINTO • JET KUMMIT PÄÄLLIKÖIDENJOHTAMISTUTKINTO • SISÄLTÖNÄ TOIMIALAN STRATEGIAN KANNALTA KESKEISET ALUEET • TEHTÄVÄKOHTAISET SEMINAARIT • TOIMIHENKILÖN PERUSKURSSI • PALVELUESIMIEHEN AMMATTIKURSSI • IT TUOTANNON JOHDON TUkena • TYÖSSÄ TARVITTAVA TIETO-TEKNINEN KOULUTUS
---	---	--

Engelin koulutusohjelman perustana on tutkintotavoitteisuus, portaittainen etenemismahdollisuus sekä työntekijöiden ja esimiesten ohjelmien analogisuus.

Hallinto ja corporate governance

HALLITUKSEN TEHTÄVÄT

Yhtiökokouksen, hallituksen ja toimitusjohtajan työnjako ja vastuualueet määräytyvät osakeyhtiölain mukaan.

Yhtymän toiminnan kannalta merkittävät asiat käsitellään hallituksessa. Näitä ovat mm. yhtymän strategian ja toimintasuunnitelmien vahvistaminen, päättäminen suurista investoinneista sekä avainhenkilöiden palkkaaminen.

HALLITUKSEN JÄSENTEN VALINTA

Engel-Yhtymä Oy:n hallitukseen kuuluu vähintään 4 ja enintään 6 jäsentä. Hallituksen jäsenten toimikausi päättyy vaalia ensiksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Hallituksen jäsenet valitsee varsinainen yhtiökokous. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan.

Toimitusjohtajan valitsee hallitus.

HALLITUKSEN KOKOUSTEN LUKUMÄÄRÄ

Hallitus on pitänyt vuoden aikana 13 kokousta.

PALKAT JA PALKKIOT

Hallituksen jäsenten palkoista ja palkkioista päättää varsinainen yhtiökokous. Toimitusjohtajan palkasta päättää hallitus.

Yhtymän palveluksessa oleville henkilöille ei makseta korvausta hallituksen jäsenyydestä.

Hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajien palkat ja palkkiot luontoisetuineen vuodelta 2000 olivat yhteensä 2 813 482 markkaa.

HALLITUKSEN JÄSENET JA TOIMITUSJOHTAJA

Juhani Suomela

S. 1951, kauppat.maist.

hallituksen puheenjohtaja vuodesta 1999

MB Rahastot:

toimitusjohtaja (1992–)

MB Osakepankki Ltd:

varatoimitusjohtaja, toimitusjohtaja, hallituksen jäsen (1990–1992)

Mortgage Bank of Finland Ltd:

varatoimitusjohtaja, hallituksen jäsen (1987–1990)

Teollistamisrahasto Oy:

yritystutkija, tutkimuspäällikkö, kehityspäällikkö, johtaja (1982–1987)

Verohallinto: verotarkastaja (1979–1982)

Anuukar Holding Oy: hallituksen puheenjohtaja

Medivire Holding Oy: hallituksen puheenjohtaja

Enermet Oy: hallituksen jäsen

Finnish Chemicals Oy: hallituksen jäsen

Machinery Oy: hallituksen jäsen

MB Equity Partners Oy: hallituksen jäsen, osakas

Heikki Euramo

S. 1945, OTK

jäsen vuodesta 1999

Valtiovarainministeriö, hallintoyksikkö:

hallitusneuvos (1989–1993), hallintojohtaja (1993–)

Valtiovarainministeriö, tulo- ja menoarvio-osasto:

nuorempi hallitussihteeri, vanhempi hallitussihteeri, (1972–1989)

Puolustusministeriö, talousosasto:

vs. tarkastaja, nuorempi kamreeri (1971–1972)

Anuukar Holding Oy: hallituksen jäsen

Valtion vakuusrahaston toimiohjelahtakunta:

puheenjohtaja

Kari Kolu

S. 1956, taloust.maist.

jäsen vuodesta 1999

Sponda Oyj: toimitusjohtaja (1995–)

Sponda Oy ja Solidium Oy:

talousjohtaja (1991–1995)

Interpolator Oy: talousjohtaja (1989–1991)

Hannu Puhakka

S. 1956, kauppat.maist.

jäsen vuodesta 1999

MB Rahastot: johtaja (1997–)

Netwind Company Oy:

toimitusjohtaja, partner (1996)

SKOP:

johtokunnan varajäsen, johtokunnan jäsen, toimitusjohtaja, johtokunnan puheenjohtaja, (1991–1995)

Teollistamisrahasto Oy:

ekonomisti, toimialatutkija, yritystutkija, johtaja,

toimitusjohtaja (1981–1991)

Anuukar Holding Oy: hallituksen jäsen

Medivire Työterveyspalvelut Oy:

hallituksen jäsen

Panda Oy: hallituksen puheenjohtaja

MB Equity Partners Oy:

hallituksen varajäsen, osakas

Helena Tarkka

S. 1955, valt.kand., varanotaari

jäsen vuodesta 1999

Valtiovarainministeriö, budjettiosasto:

finanssineuvos (1997–)

Valtiovarainministeriön kansantalousosasto:

finanssisihtööri (1986–1990), finanssineuvos

(1993–1996)

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus:

erikoistutkija, (1991–1992)

Euroopan Talouskomissio (ECE/UN), Geneve:

konsulttitehtäviä (1981–1983)

Taloudellinen suunnittelukeskus:

suunnittelusihteeri, suunnittelija (1980–1985)

Anuukar Holding Oy: hallituksen jäsen

Engel-Yhtymän hallitus: Heikki Euramo, Helena Tarkka, Kari Kolu, Juhani Suomela, Hannu Puhakka ja Pekka Linnainmaa.

Pekka Linnainmaa

S. 1944, kauppat.maist., KHT

Engel-Yhtymä Oy: toimitusjohtaja 14.5.2000 asti (1994–2000), jäsen vuodesta 1994

KHT-tilintarkastaja (1992–1994)

Hankkija/Novera:

talousjohtaja, toimialajohtaja, varatoimitusjohtaja (1979–1992)

Oy Primula Ab:

laskentapäällikkö, hallintojohtaja, toimitusjohtaja (1968–1979)

Oy Esso Ab: jaostopäällikkö (1966–1968)

Anuukar Holding Oy: hallituksen jäsen

Oy Primula Ab: hallituksen puheenjohtaja

Machinery Oy: hallituksen varapuheenjohtaja

Oy Rastor Ab: hallituksen puheenjohtaja

Kiinteistöpalvelualat KIPA ry:

hallituksen varapuheenjohtaja

Ilkka Rantasalo

S. 1946, dipl.ins.

Engel-Yhtymä Oy: toimitusjohtaja 15.5.2000 lähtien

WM Ympäristöpalvelut Oy:

toimitusjohtaja (1992–2000)*Oy Huber Ab*:

tukkuryhmän johtaja, asennusryhmän johtaja (1985–1992)

Oy Partek Ab/Norba Ab:

tulosyksikön johtaja (1985–1983)

Norman Bock Multilift GmbH:

toimitusjohtaja (1981–1983),

Multilift tulosyksikön johtaja (1977–1980),

kehitysinsinööri, kehityspäällikkö (1976–1977)

Molino Oy (myöh. Eiriavion Oy):

toimitusjohtaja (1972–1976)

Putkijohtotyönantajat: puheenjohtaja (1989–1992)

Rakennusteollisuusliitto:

johtokunnan jäsen (1989–1992)

Ympäristöyritysten liitto:

puheenjohtaja (1996–1998)

Yleinen Teollisuusryhmä:

hallituksen ja työvaliokunnan jäsen (1996–)

Teollisuus ja työnantajat:

ympäristösuojeluvaliokunta (1995–)

Autoliikenteen Työnantajaliitto ry:

hallituksen jäsen (1996–2000)

Medivire Työterveyspalvelut Oy:

hallituksen jäsen (2000–)

Kiinteistöpalvelualat KIPA ry:

hallituksen jäsen (2001–)

TILINTARKASTUS

Reino Tikkanen, KHT, varsinainen tilintarkastaja
Jorma Heikkinen, KHT, varsinainen tilintarkastaja
KPMG Wideri Oy Ab, KHT-yhteisö,
varatilintarkastaja

JOHTORYHMÄN JÄSENET

Kristiina Hautakangas
Bo Hintze (26.10. 2000 asti)
Risto Kyhälä
Tuija Lehtonen
Pekka Linnainmaa (14.5.2000 asti) puheenjohtaja
Timo Purosalo (26.10.2000 lähtien)
Ilkka Rantasalo (15.5.2000 lähtien) puheenjohtaja
Asko Snäkin
Jorma Yrjö-Koskinen
Markku Örn

TOIMIALAT

Engel Rakennuttamispalvelut

Jorma Yrjö-Koskinen, toimialajohtaja,
Engel Rakennuttamispalvelut Oy:n toimitusjohtaja
Veijo Rossi, aluejohtaja, Etelä-Suomi,
Engel Rakennuttamispalvelut Oy:n
varatoimitusjohtaja
Juhani Uotila, aluejohtaja, Häme
Tapani Väänänen, aluejohtaja, Keski-Suomi
Klaus Laakso, aluejohtaja, Länsi-Suomi
Juha Säkkinen, aluejohtaja, Pohjois-Suomi
Tuire Kujala, johtaja, kehitys ja markkinointi
Vesa Tiilikka, toimitusjohtaja,
Engel Suunnittelupalvelut Oy

Engel Kiinteistöpalvelut

Risto Kyhälä, toimialajohtaja
Ari Soikkeli, aluejohtaja, pääkaupunkiseutu
Esko Salonen, aluejohtaja, Länsi-Suomi
Kari Peltola, aluejohtaja, Itä-Suomi
Samuli Liuska, aluejohtaja, Pohjois-Suomi

Engel Siivouspalvelut

Tuija Lehtonen, toimialajohtaja
Erik Seger, aluejohtaja, pääkaupunkiseutu
Antero Pöytäkiivi, aluejohtaja, Länsi-Suomi
Pirjo Valsti, aluejohtaja, Itä-Suomi
Kyösti Kekkonen, aluejohtaja, Pohjois-Suomi
Rainer Hellman, palvelujohtaja, Elintarvike ja Vaasa

Engel Turvapalvelut

Asko Snäkin, toimialajohtaja,
Engel Security Oy:n toimitusjohtaja
Asko Snäkin, aluejohtaja oto, Etelä-Suomi
Matti Linnela, aluejohtaja, Länsi-Suomi
Petri Peltomaa, aluejohtaja, Keski- ja Pohjois-Suomi
Martti Turunen, johtaja, Turvatekniikka

Engel Hoivapalvelut

Kristiina Hautakangas, toimialajohtaja
Anita Kuokkanen, palvelupäällikkö

KONSERNIN TOIMINNOT

Talous-, tieto- ja henkilöstöhallinto

Timo Purosalo, johtaja

Taloushallinto

Juhani Hyytiäinen, talouspäällikkö

Tietohallinto

Timo Purosalo, tietohallintopäällikkö oto

Markkinointi ja viestintä

Markku Örn, johtaja

Engel-Yhtymän johtoryhmä: Ilkka Rantasalo, Markku Örn, Tuija Lehtonen, Timo Purosalo, Risto Kyhälä, Kristiina Hautakangas, Asko Snäkin ja Jorma Yrjö-Koskinen.

Yhteystiedot

ENGEL-YHTYMÄ OY
PL 17, Lintulahdenkatu 10
00501 Helsinki
Puhelin 020 4241 (kaikki toimipaikat)
Faksi 020 424 2118
www.engel.fi

Engelin valtakunnallisesta numerosta
020 4241 tavoitat kaikki Engelin toimipaikat.
Numeroon voit soittaa kaikkialta Suomesta
paikallispuhelun hinnalla.

ALUEELLISET TOIMIPISTEET

Helsinki

Rakennuttamispalvelut
PL 17, Lintulahdenkatu 10
00501 Helsinki
Faksi 020 424 2215

Kiinteistö-, turva- ja hoivapalvelut
PL 63, Ilmalankuja 2 L
00241 Helsinki
Faksi 020 424 2885

Siivouspalvelut
Leankatu 3
00240 Helsinki
Faksi 020 424 4205

Hämeenlinna

Harvialantie 3
13210 Hämeenlinna
Faksi 020 424 2391

Joensuu

PL 253, Niskakatu 1
80101 Joensuu
Faksi 020 424 2424

Jyväskylä

PL 590, Vapaudenkatu 8
40101 Jyväskylä
Faksi 020 424 2505

Kouvola

PL 194, Asentajankatu 10
45101 Kouvola
Faksi 020 424 2468

Kuopio

PL 1055, Puijonkatu 22
70101 Kuopio
Faksi 020 424 2626

Lahti

Mannerheiminkatu 15
15100 Lahti
Faksi 020 424 2432

Mikkeli

PL 40, Patteristonkatu 2
50101 Mikkeli
Faksi 020 424 3053

Oulu

Kiinteistö-, siivous- ja turvapalvelut
PL 135, Viestikatu 1
90101 Oulu
Faksi 020 424 2707
Rakennuttamispalvelut
PL 142, Kirkkokatu 8 A 10
90101 Oulu
Faksi 020 424 2743

Pori

Yrjönkatu 22 B
28100 Pori
Faksi 020 424 2848

Rovaniemi

PL 8017, Urheilukatu 5-7
96101 Rovaniemi
Faksi 020 424 2680

Tampere

Kiinteistö- ja siivouspalvelut
Käpytie 4 F
33180 Tampere
Faksi 020 424 4105
Rakennuttamis- ja turvapalvelut
Sumeliuksenkatu 18 A
33100 Tampere
Faksi 020 424 2828

Turku

Rakennuttamis-, kiinteistö-, siivous- ja hoivapalvelut
PL 861, Läntinen Pitkätie 33
20101 Turku
Turvapalvelut
Vähäheikkiläntie 56
20810 Turku
Faksi 020 424 4063

Vaasa

Kauppapuistikko 20 B
65100 Vaasa
Faksi 020 424 2750

Tämä vuosikertomus on painettu paperille,

jolle on myönnetty pohjoismaisen

Joutsen-ympäristömerkin käyttöoikeus.

Kannet Marsana 250 g/m²,

sivut Galerie Offset 120 g/m².

